

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 24 SEPTEMBER 1924

No. 456

INHOUD

	Blz.
DE WERKLOOSHEIDSVZERKERING EN DE WERKGEVERS door <i>Dr. Ir. J. van Heltinga Tromp</i>	832
Vreemde Kapitaalsbeleggingen Ondernemingen in Neder- landsch-Indië II door <i>E. Helfferich</i>	833
Landbouw en Protectie door <i>J. Smid</i>	835
De bescherming der Inlandsche Arbeidsmarkt door <i>W.</i> <i>F. Detiger</i>	837
De Fiscaal-technische zijde van het Ontwerp-Tariefwet I door <i>W. J. Vermeer</i>	839
De Rijksmiddelen	841
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Plan-Dawes en de Intergeallieerde schulden. — De ontwikkeling van den Buitenlandschen handel van Frankrijk door <i>Prof. Bertrand Nogaro</i>	842
De Duitse Industrieobligatiën door <i>Dr. W. Greiling</i>	843
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	846
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	846—853
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. *Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

22 SEPTEMBER 1924.

De geldmarkt was deze week wederom vast en de geldkoersen liepen snel op. De nieuwe Indische leening en de vele gemeente- en provincieleeningen, welke deze maand plaatsing vonden, hebben blijkbaar het geheel der beschikbare middelen tot zich getrokken, zoodat er voor particulier disconto of prolongatie bijna geen geld beschikbaar bleef. Vooral na de storting op de Indische leening was dit merkbaar. Wissels waren bijna niet te plaatsen; geopend op ca. $2\frac{3}{4}$ pCt. werd Woensdag reeds $3\frac{1}{8}$ pCt. betaald, waarna de volgende dagen telkens een verhooging van bijna $\frac{1}{2}$ pCt. brachten en gisteren voor $4\frac{3}{8}$ pCt. werd afgedaan. Ook de proiongatierente steeg, aanvankelijk nog onregelmatig: na $3\frac{1}{2}$ werd weder $2\frac{3}{4}$ pCt. genoteerd, maar gisteren kwam de noteering op 4 pCt.

Op de balans van De Nederlandsche Bank teekent zich duidelijk de invloed af van de storting op de jongste Indische leening, welke in de afgelopen week heeft plaats gehad. Het bedrag van f 46 miljoen aan schatkistpapier, dat een week geleden nog rechtstreeks bij de Bank was ondergebracht, blijkt geheel te zijn afgelost, met het gevolg, dat de post binnenlandsche wissels van f 173,4 miljoen tot f 132,7 miljoen is teruggelopen. Daarentegen vertoonen de beleeningen een stijging van f 25,5 miljoen, welke uitsluitend de effectenbeleeningen betreft.

Het renteloos voorschot aan het Rijk en de metaalvoorraad der Bank bleven vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans daalden resp. met f 2,3 miljoen en f 10,9 miljoen. Blijkbaar heeft de Bank dus in de afgelopen week weder een vrij aanzienlijk deel van haar buitenlandsch tegoed gerealiseerd.

De biljettencirculatie daalde van f 967,4 miljoen tot 948,5 miljoen. De rekeningcourant-saldi stelden zich rond f 9 miljoen lager. Het beschikbaar metaal-saldo steeg met f 5,7 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 56.

* * *

De wisselmarkt was wederom stil. De stemming was flauw en bijna alle wissels liepen terug. Vooral Parijs was aangeboden, waardoor, althans in het laatst der week, wel iets meer belangstelling ontstond en een kleine verlevendiging viel op te merken.

De stijging van den Pesoskoers maakte geen verdere voortgang. Na een kleine reactie in het begin der week, bleef de stemming echter verder prijs-houdend.

LONDEN, 20 SEPTEMBER 1924.

Niettegenstaande het laten affloopen van uitstaande leeningen door eenige groote banken, was gedurende deze week het aanbod op de geldmarkt overwegend. De gewone koers voor nieuwe daggeldleeningen was 3 pCt., maar speciaal tegen het einde der week behoefde men veelal niet meer dan $2\frac{1}{2}$ à $2\frac{3}{4}$ pCt. te betalen. Zevendaagsche leeningen konden onveranderd tegen $2\frac{3}{4}$ pCt. vernieuwd worden.

Ook de discontokoersen waren flauw. December Treasury Bills werden tegen $3\frac{11}{16}$ pCt. verhandeld.

2-mnds prima bankaccept	$3\frac{5}{8}$ — $1\frac{11}{16}$ pCt.
3- " " "	$3\frac{11}{16}$ — $\frac{3}{4}$ pCt.
4- " " "	$3\frac{7}{8}$ — 4 pCt.
6- " " "	4 — $\frac{1}{8}$ pCt.

DE WERKLOOSHEIDSVERZEKERING EN DE WERKGEVERS.

Ongeveer 3 jaar geleden, in de nummers van 26 October en 9 December 1921, gaf ik in dit weekblad een beschouwing over de bemoeiing der werkgevers met de werkloosheidsverzekering. In verband met de behandeling der werkloosheidsverzekering en der werkgeversbijdrage in dit voorjaar in een vergadering van de Nationale Vereeniging tegen de Werkloosheid aan de hand van praeadvies, uitgebracht door de heeren Mr. A. A. van Rhijn en I. G. Keesing, worde het onderwerp hieronder, gezien in het licht der huidige omstandigheden, nog eens aan de orde gesteld.

In bovengenoemde beschouwing kwam ik tot de conclusie, dat de beste — tevens meest voor de hand liggende — oplossing van het vraagstuk der werkloosheidsverzekering deze zou zijn, zich eenvoudig aan te sluiten bij de nieuwe regeling der ziekteverzekering, ontworpen in gemeen overleg van werkgevers en arbeidersvakcentrallen, het z.g. „plan Posthuma—Kupers”, nader uitgewerkt in de bekende „Proeve”.¹⁾ Volgens dat plan zou op den werkgever de last worden gelegd van een uitkeering aan zijn arbeider ten bedrage van een bepaald percentage van diens loon gedurende een zekeren tijd ingeval van ziekte (lees: werkloosheid), welken last hij echter zou kunnen overdragen op een wettelijk erkende vereeniging van werkgevers in zijn tak van bedrijf, een z.g. „bedrijfsvereeniging”. Boven die afzonderlijke bedrijfsvereenigingen zou een hoofdvereeniging komen, welke, slechts gebonden door enkele bepalingen der wet doch overigens onafhankelijk van de Regeering, de verzekering in opperste instantie voor alle bedrijfsvereenigingen (die alle haar eigen risico dragen) zou besturen.

Ik mag bekend veronderstellen, dat de tegenwoordige Minister van Arbeid, na lang wikken en wegen, in principe besloten heeft, het plan P.—K. in hoofdzaak te volgen en een regeling in dien zin bij den Hoogen Raad van Arbeid aanhangig heeft gemaakt. De ontworpen regeling is nog niet gepubliceerd en zij zou ook nog niet als een definitieve kunnen worden beschouwd.

Of de Minister voornemens is een gelijksoortige regeling ook voor de werkloosheidsverzekering te volgen, is evenmin bekend. Wel is bekend, dat nog over geen enkel ander plan nopens de werkloosheidsverzekering noch in, noch buiten den Werkloosheidsraad overeenstemming is verkregen tusschen werkgevers en arbeidersorganisatiën en, naar mijn gevoelen, is sedertdien ook door niemand een plan geopperd, dat verdiende in nadere overweging, genomen, laat staan gesteund en aangenomen te worden. Daartegenover staat — ik vestigde daarop in dit weekblad de aandacht in het nummer van 7 Maart 1923 —, dat de meest bevoegde Engelsche deskundige, Sir William Beveridge, zich ten gunste van een hervorming van het Engelsche verzekeringsstelsel in gelijken zin als ik voor ons land heb aanbevolen, heeft uitgesproken.

In de bovenbedoelde praeadviesen wordt evenmin een acceptabel nieuw plan ontwikkeld. De heer Keesing verklaart zich in algemeene termen voor een verplichte werkloosheidsverzekering met bijdragen, in hoofdzaak, van de werkgevers en van den Staat; maar hij ontwikkelt daarover geen bepaalde regeling, in afwachting van een nadere bespreking door de vakorganisatiën. De heer Van Rhijn is van oordeel, dat tegen een verplichte verzekering voorschijns meer nadeelen bestaan dan zij voordeelen zou kunnen bieden. Hij wil daarom het bestaande stelsel van gesubsidieerde vrijwillige verzekering door middel van de vakvereenigingen der arbeiders behouden;

¹⁾ Over de wettelijke regeling der *geheele* sociale verzekering, inclusief de werkloosheidsverzekering, in een korte wet van een 30 à 40 artikelen gaf ik onlangs een beschouwing in „Sociale Voorzorg” (Mei 1924).

met dien verstande, 1o. dat de vakvereenigingen verplicht zouden zijn ook ongeorganiseerde arbeiders tot haar werklozenkas toe te laten tegen een hogere premiebetaling dan de leden der vereeniging betalen, en 2o. dat een subsidie, gelijkstaande aan het door de arbeiders opgebrachte premiebedrag voortaan niet meer alleen door de Overheid (Rijk en Gemeente ieder voor de helft) wordt gestort, maar evenzeer door de werkgevers.

De heer Van Rhijn is overigens niet geheel duidelijk. Want, hoewel hij aanvankelijk spreekt van het behoud als dragers der verzekering van de kassen der vakorganisatiën, dus kassen, door de arbeiders alleen bestuurd, spreekt hij later van mede-bestuur door Overheid en werkgevers en het oprichten van werkloosheidsvereenigingen, die bedrijfsgewijze de verzekering zouden moeten uitvoeren. Men kan dan echter niet meer spreken van kassen der vakorganisatiën; het worden dan kassen der bedrijfsvereenigingen. Het verschil tusschen den heer Van Rhijn en mij bestaat dan feitelijk nog slechts hierin, dat hij in het bestuur der bedrijfsvereeniging, behalve de werkgevers en de arbeiders, ook nog de Overheid (elk voor $\frac{1}{3}$) vertegenwoordigd wil zien, welke drie groepen elk voor $\frac{1}{3}$ deel de kosten dragen en dat de verzekering niet voor alle arbeiders verplicht is, doch slechts gedwongen voor de georganiseerde arbeiders en vrijwillig (tegen hogere premie) voor de ongeorganiseerden.

Dit laatste denkbeeld is niet voor uitvoering vatbaar. Het staat volstrekt niet vast, dat ongeorganiseerde arbeiders als zoodanig steeds de slechtste risico's voor een werkloosheidsverzekering zijn en het is dus niet billijk a priori van hen een hogere premie — en dus ook van de werkgevers en de Overheid een hogere subsidie — te vorderen. Wil de heer v. R. in een wettelijke regeling der werkloosheidsverzekering met bijdragen van werkgeverszijde ook de ongeorganiseerden betrekken — wat ik juist acht en waarop de werkgevers in den Werkloosheidsraad ook steeds hebben aangedrongen — dan zal hij dus het denkbeeld eener algemeene verzekering moeten aanvaarden. Het door hem tegen een verplichte verzekering genoemde bezwaar — n.l. dat zich dan allerlei ongewenschte elementen, zeer slechte risico's, bij de verzekeringskassen zullen aansluiten — vervalt als hij bedenkt, dat het natuurlijk gevolg van het brengen der kosten van de werkloosheidsuitkeering ten laste van „het bedrijf” zal zijn, dat het bedrijf de arbeidsmarkt aanstonds behoorlijk zal organiseren en een vaste bedrijfsreserve zal instellen, waaruit men de ongeschikte werklieden kan weren.

Dat de uitkeeringen der bedrijfsvereenigingen aan de verzekerde arbeiders niet voor een deel door de Overheid moeten worden bekostigd, heb ik in mijn artikel van 26 October '21 uitvoerig toegelicht. Met dien geldelijken steun van de Overheid — welke toch voor een groot deel door de werkgevers moet worden opgebracht — haalt men ook het medebestuur der Overheid en daarmee de politiek in het bestuur der bedrijfsvereeniging; wat mij niet gewenscht voorkomt. De politiek heeft in de laatste 25 jaar der verzekering nu al zoo veel kwaad gedaan, dat 't opperste streven moet zijn, haar nu eindelijk eens buiten te sluiten. Het argument van den heer v. R. om de overheid bij de zaak te betrekken, wijl zij — in het bijzonder het Gemeentebestuur — zoo'n goede controle op de werkloosheid zou kunnen uitoefenen, kan ik niet deelen; de bedrijfsvereeniging, zelve een arbeidersreserve onderhoudend met een goed georganiseerde arbeidsbemiddeling puttende uit die reserve, heeft geen gemeentelijke controle van noode.¹⁾

Ook lichtte ik in mijn bovengenoemd artikel reeds toe, waarom ik meende, dat de kosten der werkloosheidsuitkeeringen uitsluitend door de werkgevers en

¹⁾ De kosten der gemeentelijke arbeidersreserve te Amsterdam bedragen nog geen $\frac{1}{4}$ % van het loon.

niet voor een deel mede door de arbeiders moeten worden gedragen. Ik noemde dit in het belang der werkgevers zelve. Dat van arbeiderszijde betere medewerking in de controle op de werkloosheid te verwachten zou zijn indien zij zelf een deel der kosten oprachten, is theorie. Op de onderlinge controle der vakverenigingsleden kan geen staat worden gemaakt; daarentegen zullen de vakverenigingsbestuurders of hun gedelegeerden in het bestuur der bedrijfsvereniging veel gemakkelijker met de werkgevers samenwerken aan een goed geordend bestuur der verzekering als zij tegenover hun leden vrij staan, dan wanneer die leden aanspraken ontleenen aan hun medebetalingen aan de kas, waarvan zij ook wel eens vruchten in den vorm van uitkeeringen willen zien.

Een ander en meer steekhoudend argument, niet voor het gedeeltelijk doen dragen door de arbeiders van de kosten der werkloosheidsuitkeeringen, maar om hen geheel daarmee te belasten — waarvoor echter niemand in werkelijkheid opkomt, wanneer van een wettelijke regeling der werkloosheidsverzekering sprake is; vooral niet, nu eenmaal de invaliditeits- en ouderdomsverzekeringen reeds geheel ten laste der werkgevers zijn gebracht en vrijwel vaststaat dat desgelijks bij de ziekteverzekering zal geschieden, hoewel bij al die verzekeringen veel minder bedrijfsaansprakelijkheid bestaat dan bij de werkloosheidsverzekering — een ander argument zou dit zijn, dat in veel gevallen nauw verband bestaat tusschen de werkloosheid en het loon. Wanneer de vakorganisatiën der arbeiders een door de werkgevers gewenschte loondaling tegenhouden, waardoor slapte in het bedrijf ontstaat en werklieden moeten worden ontslagen, schijnt er iets onlogisch en onbillijks in te liggen, die werklieden dan nog geheel of gedeeltelijk op kosten der werkgevers te doen onderhouden. Benzelfde bezwaar kan evengoed tegen de subsidieering der werkloozenkassen door de Overheid worden aangevoerd.

Dat hier slechts schijn in het spel is, wordt het duidelijkst, juist als de kosten der werkloosheidsverzekering geheel ten laste der werkgevers komen. De premie dezer verzekering, wordt dan, evenals de premie voor de andere sociale verzekeringen, zuiver een deel — het onzichtbare deel — van het loon en de vraag of de werkgever het tot nog toe betaalde loon kan blijven betalen, betreft dan het loon inclusief het onzichtbare deel. Bij de onderhandelingen tusschen de werkgevers- en de arbeidersorganisatiën wordt het gewicht van dat onzichtbare deel dan natuurlijk evenzeer als van het zichtbare in de schaal gelegd. En komt het tot een strijd tusschen beide partijen over het loon, dan wordt gedurende dien tijd geen werkloosheidsuitkering ten laste der werkgevers gevorderd. Overigens bedenke men, dat de werkloosheidsverzekering ten laste der werkgevers algemeen slechts bedoeld wordt voor normale bedrijfs-werkloosheid, terwijl de noodzaak van loondaling gewoonlijk slechts gevoeld wordt als gevolg van abnormale werkloosheid. De kosten der ondersteuning van werkloozen tengevolge van abnormale werkloosheid zullen van de werkgevers op de Overheid moeten overgaan.

Dit brengt mij op een laatste punt, dat ook in het praecadvies van Mr. Van Rhijn wordt besproken en dat zeker actueel is: Gaat het aan, in dezen tijd van

vrij algemeen ongunstige bedrijfsomstandigheden een wettelijke regeling der sociale verzekering tot stand te brengen en in te voeren, welke de werkgevers met premiebetaling belast? De heer v. R. meent, dat het vaststellen der wettelijke regeling thans wel zou kunnen en dus zou moeten geschieden, maar dat telkenmale bedrijfsgewijze onderzocht zou moeten worden of het bedrijf de invoering wel gedooft.

Het spreekt vanzelf, dat geen bewindsman, die zich zijner verantwoordelijkheid bewust is, in dezen tijd de invoering zal bevorderen van een wet, die klakkeloos op de geheele industrie nieuwe lasten zou leggen. In mijn bovengenoemd artikel in dit blad — en ik herhaalde dat in mijn nader genoemd artikel in „Sociale Voorzorg” — betoogde ik echter, de invoering van een sociale verzekeringswet, die den arbeider een behoorlijke uitkering garandeert als het lot hem individueel ongunstig wordt, voor de arbeidersklasse in haar geheel ook dan nog stellig als begeerlijk te beschouwen, wanneer die invoering gepaard zou gaan met een tijdelijke loondaling gelijk aan het door den werkgever op te brengen premiebedrag. In plaats van een bedrijfsgewijs onderzoek of het bedrijf — met behoud van het bestaande loonpeil — de invoering der verzekeringswet toelaat, zou ik dus de voorkeur geven aan een bedrijfsgewijs onderzoek (met beslissingsbevoegdheid krachtens de wet zelve door de bedrijfsorganen, zoodat strijd voorkomen wordt) òf, en zoo ja in hoeverre, de invoering der wet met loondaling moet gepaard gaan. Het geheele, door mij en anderen voorgestane verzekeringssysteem berust op een deugdelijke, vrijwillige doch wettelijk erkende, bedrijfsorganisatie, aan welke organen volgens art. 194 der nieuwe Grondwet verordenende bevoegdheid moet worden toegekend. Deze bevoegdheid kan en moet, zoo noodig, ook het loon bereiken.

J. VAN HETTINGA TROMP.

VREEMDE KAPITAALSBELEGGING EN ONDERNEMINGEN IN NEDERLANDSCH-INDIË II.

Wij hebben in het voorgaande aan een weliswaar zeer geprononceerd voorbeeld de sterke toeneming der vreemde kapitaalsbelegging in Nederlandsch-Indië als gevolg van de recente ontwikkeling op plantage-gebied gedemonstreerd. Een verdere toeneming van de vreemde kapitaalsbelegging en nog meer van den vreemden commercieelen invloed in geheel Nederlandsch-Indië volgde door de door den oorlog in het leven geroepen en daarna grootendeels voortdurende verschuiving in de afzetgebieden der Nederlandsch-Indische producten.

Wanneer men het moederlandsch belang in engeren zin eens uitschakelt, kan men zeggen, dat deze verandering in de afzetgebieden voor de kolonie een voordeel is, want zij beteekende tegelijk een vermeerdering der débouchés. Terzelfder tijd als in Nederlandsch-Indië door het ontstaan der rubbercultuur en de uitbreiding der theecultuur, zoowel als door de oliepalmen en de sisal de risicoverdeeling in de groote landbouwgebieden werd doorgedreven, voltrok zich die in de distributie der exportproducten.

De hieronder volgende tabel geeft een overzicht van de verdeling van den uitvoer van Nederlandsch-Indië in vier etappen sedert 1900.

Uitvoer uit Nederlandsch-Indië. (In Millioenen Guldens)

	1900		1913		1919-21		1922	
	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%
Nederland	71.3	31,-	172.6	28,1	306.7	16,5	180.7	15,9
Singapore	54.7	23,8	109.7	17,9	268.-	14,4	220.6	19,4
V. S. v. Noord-Amerika	27.8	12,1	13.3	2,2	190.2	10,2	95.8	8,4
China en Hongkong	20.-	8,7	51.9	8,4	154.-	8,3	86.2	7,6
Engeland	12.7	5,5	24.-	4,-	143.7	7,7	59.7	5,3
Suez/Port Said f. o.	7.5	3,3	6.5	1,1	171.1	9,2	103.-	9,1
Japan	4.8	2,1	35.8	5,8	143.3	7,7	115.4	10,2
Britsch-Indië	1.1	0,5	88.9	14,5	197.1	10,6	77.-	6,8
Diversen	30.2	13,-	111.5	18,-	286.8	15,4	197.8	17,3
	230.1	100,-	614.2	100,-	1.860.8	100,-	1.136.2	100,-

Duidelijk ziet men hieruit de verschuiving in de aandelen, die de verschillende gebieden in den uitvoer hebben. Het meest treffend is de betrekkelijke daling van den export naar Holland en de zoowel absoluut als relatief sterke toeneming van dien naar Japan. Deze speciale verschuiving drukt in zekeren zin haar stempel op het geheel, want zij toont aan, dat Europa en Azië in den afzet der Nederlandsch-Indische producten van rol verwisselen. Deze omstandigheid wordt nog duidelijker, wanneer wij de afzetgebieden volgens wereldeelen samenvoegen.

selinge ruk zijn geweest, doch langzaam maar zeker zou een verschuiving hebben plaats gevonden.

De geschilderde ontwikkelingstendentie beteekent voor de kolonie, dat tengevolge van den grooteren handelssomzet met landen buiten het moederland, in het bijzonder met de Oostelijke landen (Amerika inbegrepen) het uitheemsche handelselement in de kolonie een toeneming van beteekenis vertoont. In de vermeerdering, in het bijzonder van Japansche handelshuizen, banken en scheepvaartmaatschappijen komt een en ander tot uitdrukking. Toch speelt hier

Uitvoer uit Nederlandsch-Indië (In Millioenen Guldens).

	1900		1913		1919-21		1922	
	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%
Europa	103.4	44,9	274.1	44,8	768.6	41,5	422.1	37,2
Amerika	27.8	12,1	14.1	2,2	190.2	10,3	98.7	8,7
Australië	7.-	3,-	12.8	2,1	71.2	3,8	53.2	4,7
Asië	91.9	40,-	311.6	50,7	804.1	44,4	545.4	47,9
Bestemming onbekend.....	—	—	1.6	0,2	17.5	—	16.8	1,5
	230.1	100,-	614.2	100,-	1.851.6	100,-	1.136.2	100,-

Uit dit overzicht blijkt, dat de export van Nederlandsch-Indië zich steeds meer naar het Oosten oriënteert. Europa is van 44,9 pCt. in 1900 tot 37,2 pCt. in 1922 gedaald, terwijl Azië in dezelfde periode zijn aandeel van 40 pCt. tot 47,9 pCt. heeft verhoogd. Rekent men bij de oriëntering naar het Oosten nog Australië en de Westkust van Amerika, dan komt men tot de conclusie, dat thans meer dan de helft van den totalen uitvoer van Nederlandsch-Indië door het Oosten wordt opgenomen.

Ook het aandeel der verschillende landen aan den invoer van Nederlandsch-Indië heeft zich verschoven, gelijk blijkt uit de volgende tabel.

minder het in deze vestigingen geïnvesteerde kapitaal, de kapitaalsbelegging, een rol als wel het aandeel van het vreemde element in den handelssomzet en dit aandeel is thans zeer veel grooter dan vroeger. Over dit aandeel der vreemdelingen in den handelssomzet kunnen moeilijk volledige en betrouwbare cijfers worden gegeven zonder inzage te verkrijgen van de boeken van alle vreemde firma's of van de gezamenlijke scheepsmanifesten, doch voor het hoofdproduct van Java, de suiker, beschikken wij over een bijna compleet overzicht. Het gaat hier om de verkoopen van de Suikertrust, die meer dan 90 pCt. van de Javasuikerproductie omvatten. Zij verkocht: (zie tabel onderaan pag.)

Invoer in Nederlandsch-Indië (In Millioenen Gulden)

	1900		1913		1919-21		1922	
	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%	Gulden	%
Nederland	59.4	33,7	145.3	33,3	205.3	21,7	150.2	22,6
Singapore.....	52.5	29,8	67.9	15,5	130.7	13,8	95.4	13,8
Engeland	23.-	13,1	76.6	17,5	147.1	15,6	101.9	14,8
China en Hongkong.....	5.1	2,9	16.7	3,8	37.3	3,9	30.6	4,4
Indo-China	4.2	2,4	15.6	3,6	26.7	2,8	26.8	3,8
Duitschland	2.8	1,6	23.8	6,6	31.5	3,3	45.9	6,7
V. S. v. Noord-Amerika.....	2.8	1,6	9.-	2,1	134.1	14,2	31.9	4,6
Australië	2.4	1,4	10.6	2,4	35,3	3,7	29.4	4,3
Britsch-Indië	0.6	0,3	22.7	5,2	21.2	2,7	27.-	3,9
Japan	0.3	0,2	6.8	1,6	99.1	10,5	57.5	8,3
Dalny, Korea etc.....	?	?	?	?	?	?	13.5	2,-
Diversen.....	22.9	13,-	36.6	8,4	72.7	7,8	75.-	10,8
	176.-	100,-	436.6	100,-	944,-	100,-	691.1	100,-

De verschuiving ten ongunste van Europa, in het bijzonder van Nederland, is hier niet zoo sterk als bij den uitvoer, doch de tendentie is dezelfde.

Het feit dezer verandering kan niemand over het hoofd zien. De oorzaak ligt, wat den uitvoer aangaat, in hoofdzaak in de verminderde koopkracht van Europa en de gestegen koopkracht van het Oosten en Amerika. Bij den invoer werken op gelijke wijze de verschillende productievormen in het Westen en het Oosten. De achteruitgang van Europa en het opstijgen van het Oosten (met inbegrip van Amerika) zien wij hier gedemonstreerd aan den buitenlandschen handel van een in het midden gelegen kolonie. Doch zelfs wanneer de toestand in Europa zich in het laatste decennium vreedzaam ontwikkeld had zou het opstijgende Oosten een grooter deel van den handel van Nederlandsch-Indië tot zich getrokken hebben, dan voordien het geval was. Het zou dan niet zoo'n plot-

Het kenmerkende hierin is een toenaming der aankopen van Oostersche firma's en een daling van die van Europeesche. Al zijn de koopende Europeesche firma's in dit geval meestal geen Hollandsche, ter zake doet dit niets, omdat wij het suikervoorbeeld slechts aanvoeren als typisch voor het zich wijzigend aandeel in den handelssomzet. Hetzelfde verschijnsel treft natuurlijk bij andere producten ook Hollandsche firma's. De grootste koper van Javasuiker was in de laatste jaren Suzuki & Co., in 1922 met rond 4.600.000 picols, terwijl het oudste Europeesche suikerexporthuis op Java, Fraser Eaton & Co., als hoogste cijfer in 1920 een kwantum van rond 3.700.000 picols bereikte. Na 1920 is een Japansche firma steeds de grootste koper. De Japansche aankopen zijn geensdeels alle voor de Japansche consumtie bestemd. De uitvoer van Javasuiker naar Japan bedroeg in de laatste jaren slechts ongeveer de helft

	Oogst 1920	Oogst 1921	Oogst 1922	Oogst 1923	Oogst 1924
	Pikols	Pikols	Pikols	Pikols	Pikols
Europeesche koopers	10.874.441	8.622.977	7.567.711	7.894.141	5.596.003
Japansche	6.596.823	7.146.629	9.992.231	9.924.380	8.666.750
Chineesche	3.956.757	7.252.717	7.022.732	5.292.665	4.083.135
Br.-Indische	464.700	432.871	769.400	2.534.690	854.577
Arabische	—	230.580	205.875	—	—
Diverse kleine	383.091	600.143	375.939	148.291	150.410
Totaal	22.275.812	24.285.917	25.933.888	25.794.167	19.350.875

van de door de Japansche firma's gekochte hoeveelheden. Hieruit blijkt, hetgeen overigens ook vast staat, dat de Japansche firma's zich ook in de suikerzaken op andere afzetgebieden een plaats hebben veroverd, waaronder vooral het grootte Britsch-Indische gebied behoort, dat vroeger in hoofdzaak door Engelsche firma's via Londen verzorgd werd en thans in directe verbinding met Nederlandsch-Indië staat.

De toeneming der directe verbinding van de kolonie met haar afzetgebieden heeft het ontstaan van productenmarkten in Nederlandsch-Indië bevorderd. De wet der zwaartekracht geldt ook in zaken. Ieder product beweegt zich in de richting der sterkste aantrekking. Zooals voor suiker is ook voor rubber en thee een markt in de kolonie ontstaan, die steeds meer in betekenis wint. De wisselwerking: ontstaan van nieuwe en vergroting van oude, buiten Holland gelegen, afzetgebieden enerzijds en marktforming in de kolonie met directe distributie der producten anderzijds, is natuurlijk voornamelijk den in de kolonie gevestigden vreemden handelshuizen cum annexis ten goede gekomen. Gelijk reeds vermeld bevindt zich bijna de geheele suikerexport in buitenlandsche handen, hetgeen ook het geval is met den theehandel, die, van consignaties afgezien, uitsluitend door Engelsche firma's in Batavia wordt gedreven. Ook van den rubberexport gaat een groot deel via buitenlandsche firma's, al trachten ook de Hollandsche directies der rubberplantages zooveel mogelijk transacties met Amerika via Amsterdam tot stand te brengen. In den import is eveneens het aandeel der buitenlandsche firma's grooter geworden, waarbij als bijzondere factor nog in aanmerking moet worden genomen, dat groote, oude, Hollandsche importhuizen aan de handelscrisis van de laatste jaren ten offer zijn gevallen.

In den export hebben de Hollandsche firma's en banken zich slechts weinig ingespannen om hunnerzijds met de ingetreden en zich voortzettende verschuiving der afzetgebieden rekening te houden en een deel der nieuwe zaken tot zich te trekken. Men geloofde in Holland, dat na den oorlog alles weder in het oude spoor zou terugkeeren en meende zelfs de kracht te hebben, dezen terugkeer te dwingen. Op economisch gebied kan men slechts commandeeren, wanneer het commando den natuurlijken ontwikkelingsgang respecteert. Op één gebied der vrije concurrentie hebben de Hollanders weliswaar hun positie in de kolonie gehandhaafd en zelfs nog versterkt, op het gebied n.l., waarop zij sedert eeuwen de bewondering van alle volken genieten, de scheepvaart. Hierover geeft de volgende tabel uitsluitel, waarin de tonnage van de in Nederlandsch-Indische havens binnengelooopen schepen van de groote vaart in verschillende jaren is aangegeven.

Jaar	Tonnage in n.r.t. grootte vaart	Hollandsche vlag in n.r.t.	Britsche vlag in n.r.t.	Japansche vlag in n.r.t.	Amer. vlag in n.r.t.	Duitsche vlag in n.r.t.
1913	5.363.959	2.065.372	2.247.704	187.986	—	622.215
1920	5.151.945	2.173.148	1.698.234	616.608	276.325	7.420
1921	5.689.048	2.544.170	1.901.061	576.325	253.004	30.389
1922	5.717.316	2.667.845	1.927.209	372.438	216.961	90.106

(Slot volgt). E. HELFFERICH.

LANDBOUW EN PROTECTIE.

Het Koninklijk Nederlandsch Landbouw-Comité hield dezer dagen eene algemeene vergadering, welke eensdeels gewijd was aan de herdenking van het veertigjarig bestaan van het Comité, anderdeels aan de behandeling van een zeer actueel onderwerp, n.l. de vraag, of beschermende rechten zijn in het belang van het Nederlandsch land- en tuinbouwbedrijf en of retorsiematregelen luttig kunnen werken.

Het bestuur van het Comité had zich aanvankelijk voorgesteld, het onderwerp te doen inleiden door twee niet in de politiek op den voorgrond tredende personen: een vrijhandelaar en een protectionist. Het

bleek intusschen niet wel mogelijk, een geschikt praeadviseur te vinden, die op protectionistisch standpunt stond, zoodat als inleiding tot de gedachtenwisseling moest worden volstaan met het praeadvies van een vrijhandelaar, den heer Th. van Welderen Baron Rengers te Oenkerk.

Dit moet, gelijk ter vergadering ook prof. Mees opmerkte, ongetwijfeld worden betreurd. De discussies zouden zeker aan betekenis hebben gewonnen, indien het onderwerp van twee verschillende zijden was belicht geworden.

De heer Rengers had zijn standpunt in een in druk verschenen praeadvies beknopt uiteengezet en lichtte dit ter vergadering met een bijzonder helder en zaakrijk betoog uitvoerig toe. Hij gaf daarbij in de eerste plaats enkele algemeene opmerkingen ten beste, hierop neerkomende, dat, al mag van theoretisch-economisch standpunt bezien, protectie nooit zijn goed te praten, er toch omstandigheden kunnen zijn, die het heffen van invoerrechten rechtvaardigen.

De inleider wees er m.i. terecht op, dat nieuwe dun bevolkte landen als Argentinië, Australië en Canada er in dit opzicht anders voorstaan dan de dicht bevolkte West-Europesche landen. Voor laatstgenoemde treden de voordeelen van den vrijen handel veel meer aan het licht dan voor de eerste. Inzonderheid liet de heer Rengers het licht vallen op de betekenis van den vrijen handel voor een land met de eigenaardige economische structuur van Nederland. En wat hier geldt van ons land in het algemeen, geldt ook van onzen landbouw. Wij hebben onder den invloed van allerlei omstandigheden onzen landbouw in de laatste 25 à 30 jaren meer en meer ingericht op productie voor export en bevinden ons daar voorloopig nog goed bij. Het gevolg van beschermende rechten op landbouwproducten zou volgens den heer Rengers dan ook zijn, dat slechts enkelen — de tarweverbouwers en vleeschproducenten — er voordeel van zouden trekken, maar dat de overgrote meerderheid der land- en tuinbouwers er door zou worden geschaad.

In de vergadering was men het blijkbaar met de inzichten van den inleider in dezen geheel eens. Zulks was niet geheel het geval met een tweetal andere punten. Een daarvan betrof de vraag, of, indien de industrie wordt beschermd, de landbouw ook op bescherming moet aandringen. De heer Rengers verklaarde zich daar beslist tegen. In de eerste plaats, omdat toch alleen, naar boven reeds werd opgemerkt, de tarwe- en vleeschproducenten konden worden beschermd en in de tweede plaats, omdat hij geene volksvertegenwoordiging mogelijk achtte, die twee der belangrijkste voedingsmiddelen door invoerrechten duurder zou willen maken. Aangezien nu geen voordeel van eenige betekenis zou zijn te behalen, acht de inleider het verstandig, om, zooals hij in zijn praeadvies zegt, „niet zijn kruis te verspillen in schijngevechten en alles droog te houden voor de afweer van het algemeen protectionistisch gevaar, dat in de eerste plaats den landbouw door verhoogde productiekosten met nadeel bedreigt.”

Dit standpunt werd bestreden door den heer Louwes, secretaris der Overijsselsche Landbouw-Maatschappij. Ofschoon ook deze het zeer zou betreuren, dat ons tarief werd gewijzigd in protectionistische zin, zoo meende hij toch, dat, indien het zoover mocht komen, de landbouw niet met leegte handen moest blijven staan. Hij betoogde, dat er voor den landbouw wel heel wat meer zou vallen te bereiken dan de bevoordeeling van een betrekkelijk klein aantal tarwe- en vleeschproducenten. Het komt mij voor, dat de spreker in dezen niet geheel ongelijk had. Indien men eenmaal tot bescherming van den landbouw zou komen, zou dit ongetwijfeld grooten invloed hebben op onze landbouwtoestanden. Men zou zich aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden. De heer Louwes gewaagde van het bedingen van hoogere binnenlandsche prijzen voor suiker en zui-

velproducten met behulp van het invoerrecht. Ik wil dit nog geheel buiten beschouwing laten, doch alleen wijzen op de inkrimping van de productie van dierlijke voortbrengselen en de uitbreiding van de graan-cultuur voor de markt.

Het punt, waaromtrent het meest verschil van inzicht bestond, was de quaestie der représaille-maatregelen. Ofschoon de inleider niet wilde ontkennen, dat in bepaalde gevallen dergelijke maatregelen gunstig kunnen werken, zoo meende hij toch, dat er voor ons land meer kwaad dan goed van zou zijn te verwachten. Onze afname-capaciteit is te klein, om, inzonderheid tegenover groote landen, met succes op te treden, terwijl eenmaal den eersten stap op het pad der bescherming zettende, men verdere stappen moeilijker zal kunnen tegenhouden. De heer Posthuma voegde bij deze bezwaren nog de vrees, dat bij de toepassing van représaille-maatregelen allerlei conflicten zouden ontstaan tusschen verschillende groepen van binnenlandsche belanghebbenden. De inleider wees er voorts op, dat onze Minister van Buitenlandsche Zaken, blijkens zijne uitlatingen in de Tweede Kamer op 19 Maart van dit jaar, niets voor représailles schijnt te gevoelen.

Tegen het standpunt van den spreker kwamen op de heeren Th. J. Mansholt en Dr. J. Oortwijn Botjes. Eerstgenoemde, die door zijne betrekking als hoofd van den buitenlandschen voorlichtingsdienst aan de Directie van den Landbouw in dezen ongetwijfeld tot oordeelen bevoegd is, betoogde in de eerste plaats; dat men verkeer doet, de quaestie der représaille-maatregelen vast te koppelen aan het vraagstuk der protectie. De toelichting van den inleider achtte hij in dezen te sober. De vergadering beschikte z. i. niet over voldoende gegevens omtrent dit onderwerp, om op goede gronden te kunnen oordeelen. Men moet daarvoor beter bekend zijn met de dessous der internationale handelspolitiek.

Inzonderheid zouden naar zijne meening représaille-maatregelen kunnen dienen, om een eind te maken aan het meer en meer naar voren tredende kwaad, dat men door steeds verder in onderdeelen afdalende specialisatie de clausele der meestbegunstiging tot een doode letter maakt. Terwijl hij den inleider er op wees, dat verschillende kleine landen met succes hun toevlucht nemen tot maatregelen van verweer, ontkende hij, dat daaronder de goede verstandhouding tusschen de betrokken landen per se geacht moet worden te lijden. Ook meende hij, dat de inleider de afname-capaciteit van ons land en zijne koloniën wel wat te laag aansloeg.

Ofschoon ik mij geen oordeel in dezen durf aan te matigen, zoo rijst toch m. i. eene vraag, die naar ik meen ook door den inleider en enkele andere sprekers is aangevoerd, n. l. deze: Ondervindt onze export van landbouwproducten inderdaad zooveel meer moeilijkheden dan vroeger? Als men let op de gegevens onzer handelsstatistiek en op de prijzen der export-producten, zou men geneigd zijn, op deze vraag een ontkennend antwoord te geven. De loop van onzen afzet naar het buitenland is zeer bevredigend en die afzet heeft plaats tegen prijzen, welke in vergelijking met die der voor de binnenlandsche markt geproduceerde artikelen hoog zijn. Men vergelijke eens de prijzen van boter, kaas en tuinbouwproducten met die van granen. Uit ter vergadering gedane mededeelingen mag voorts worden opgemaakt, dat onze Minister van Buitenlandsche Zaken onze positie bij de te voeren onderhandelingen in zake nieuwe handelsverdragen nog zoo zwak niet vindt.

De heer Mansholt heeft een en ander trouwens ook niet ontkend en verwacht van représaille-maatregelen blijkbaar alleen heil in bepaalde gevallen, waarin de Nederlandsche belangen bij die van andere landen worden achtergesteld.

De inleider had bij de samenstelling van zijn praeadvies nog geen kennis kunnen nemen van de thans aanhingige nieuwe Tariefwet. Bij zijne mondelinge

toelichting opperde hij daartegen echter ernstige bedenking en hij wekte den landbouw op, krachtig te streven naar de verwijdering van de protectionistische tendenzen, welke er in liggen, nog niet zoo zeer om de zaak zelf, als wel omdat met onveranderde aanneming van het ontwerp de voet zou zijn gezet op een zeer verkeerd pad.

Tot besluit van de besprekingen werd door de afgevaardigden van de bij het Comité aangesloten organisatiën gestemd over de volgende twee vragen:

a. Zijn in het algemeen beschermende rechten in het belang van ons land- en tuinbouwbedrijf?

b. Is het door de wet mogelijk maken van het nemen van maatregelen van verweer (z.g. représaille-maatregelen) tegenover diè staten, welke aan den invoer van onze meest belangrijke voortbrengselen ernstige bezwaren in den weg leggen, in het belang van ons land- en tuinbouwbedrijf?

De eerste vraag werd met *algemeene stemmen* in ontkennenden zin beantwoord. Ten aanzien van de tweede, vraag merkte de heer Oortwijn Botjes, die reeds eerder met het standpunt van den heer Mansholt zijne instemming had betuigd, op, dat hij zich niet competent achtte, de zaak voldoende te kunnen beoordeelen en daarom als vertegenwoordiger der Groninger Maatschappij van Landbouw blanco zou stemmen.

Op de bedoelde vraag antwoordden ten slotte 71 stemmen met *neen*, terwijl 6 stemmen *in blanco* werden uitgebracht.

Het resultaat van deze bijeenkomst is ongetwijfeld voor den vrijhandel zeer gunstig. Door sommige sprekers werd er op gewezen, dat, vergeleken bij de negentiger jaren der vorige eeuw, de sympathie voor den vrijhandel onder den landbouwenden stand sterk is toegenomen. Ten tijde van de verkiezingen van 1897 telde men onder de landbouwers talrijke voorstanders van bescherming. Men mag wel zeggen, dat deze verkiezingen stonden in het teeken der graanrechten.

De industriële protectionisten trachtten toen, door in het zog te varen van hen, die bescherming van den landbouw voorstonden, hun doel te bereiken.

Het kan zijn nut hebben de oorzaken van die verandering van standpunt even na te gaan. Zij zijn gelegen in twee omstandigheden. In het laatst der vorige eeuw had men abnormaal lage prijzen van landbouwproducten en Mr. Pierson noemt in zijn Leerboek der Staathuishoudkunde prijsdaling terecht als een der oorzaken, waaruit het streven naar bescherming voortkomt. Mocht men dan ook vroeg of laat komen tot eene regeling van het geldwezen, welke grootere stabiliteit van het prijsniveau ten gevolge heeft, zoo zou dit ongetwijfeld voor den vrijhandel bevorderlijk zijn.

Nu zijn thans de prijzen der landbouwproducten ook wel belangrijk lager dan eenige jaren geleden, maar niemand zal durven beweren, dat zij abnormaal laag zijn. Integendeel staan zij nog altijd op een peil, gemiddeld ongeveer 50 pCt. hooger dan voor den oorlog. Wie dit bedenkt, moet wel tot de conclusie komen, dat kunstmatige verhooging der prijzen geen zin heeft, maar dat, voor zoover er eene wanverhouding bestaat tusschen de productiekosten en de productieprijzen, die productiekosten omlaag moeten. En voor daling van de productiekosten zou niets nadeeliger zijn dan bescherming van de industrie.

De tweede en misschien wel belangrijker omstandigheid, die de houding der landbouwende bevolking ten aanzien van het protectievraagstuk heeft gewijzigd, is gelegen in de verandering, welke zich heeft voltrokken in de structuur van onzen landbouw. Dit punt werd door den heer Rengers zeer terecht naar voren geschoven. Onze landbouw heeft zich nu eenmaal ontwikkeld in de richting van den export en zoolang de vooruitzichten in dit opzicht gunstig blijven, zullen de landbouwers voor invoerrechten op landbouwproducten moeilijk warm zijn te maken.

Ik vermeldde boven reeds, dat de heer Rengers de dun bevolkte nieuwe landen stelde tegenover de dicht bevolkte landen van West-Europa en deed uitkomen, dat de geheel verschillende positie van beide groepen van landen wel in het oog dient te worden gehouden bij de beoordeeling van de vraag of protectie wenschelijk is. In dit verband zou ik nog eene opmerking willen maken.

De ruil tusschen beide groepen bestaat voor een groot deel hierin, dat de nieuwe landen aan de oude landbouwproducten leveren en daarvoor industriele voortbrengselen terug ontvangen. Zodoende kan het logisch geacht worden, dat de nieuwe landen door bescherming van de industrie deze binnen eigen grenzen trachten te ontwikkelen. Onlogisch echter schijnt mij het heffen van invoerrechten op industriele producten in landen, die van deze producten een surplus hebben. Veel beter te verdedigen zijn voor de oude, dicht bevolkte landen invoerrechten op landbouwproducten. Men moet deze invoeren en het kan ongetwijfeld zin hebben door invoerrechten te voorkomen, dat de binnenlandsche productie in verhouding tot de behoefte al te klein wordt. Op dit standpunt stelden zich dan ook velen, die in het laatst der vorige eeuw invoerrechten op granen wenschten. Het is, achteraf beschouwd, misschien goed, dat zij hun zin niet hebben gekregen, maar hun standpunt was oneindig veel juistere dan dat van hen, die thans voor ons land bescherming der industrie voorstaan. Is zoodanige bescherming in het algemeen op de boven aangegeven gronden reeds onlogisch te achten, zij is dit in nog meerdere mate, indien men let op de huidige positie, waarin ons bedrijfsleven verkeert. De moeilijkheden, waarmede dit bedrijfsleven heeft te kampen, komen toch voor een belangrijk deel hieruit voort, dat de productiekosten in geen goede verhouding staan tot de prijzen der producten op de wereldmarkt. En de oorzaak van dit verschijnsel is vooral hierin gelegen, dat zij, die voor de plaatselijke markt werken, door verschillende omstandigheden er in slagen, hunne prijzen te hoog te houden. Welnu, deze misstand zou ongetwijfeld steun vinden in beschermende maatregelen ten behoeve van de industrie. Hiervan toch zouden hoofdzakelijk slechts profiteeren de uitsluitend voor de binnenlandsche markt werkende takken van industrie, doch ten koste van den landbouw en de exportindustrie, welke beide hunne productiekosten zouden zien stijgen, zonder voor de eigen producten hoogere prijzen te ontvangen.

In landbouwkringen ziet men, naar uit de ter algemeene vergadering van het Kon. Ned. Landbouw-Comité gehouden besprekingen en aangenomen conclusiën blijkt, het gevaar, dat hier dreigt, ter dege in.

Voorburg.

J. SMID.

DE BESCHERMING DER INLANDSCHE ARBEIDSMARKT.

Het is nu al weer vijf jaar geleden, dat de regering op grond der omvangrijke werkloosheid hier te lande en de bijzondere valutaverhoudingen in het buitenland de bepaling trof, dat de visumverleening op het paspoort van een buitenlandsche arbeidskracht door het Rijkspaspoortenkantoor, afhankelijk gesteld zou worden van de overlegging door den betreffenden patroon eener verklaring der plaatselijke Arbeidsbeurs, dat met het oog op de belangen der Nederlandsche arbeidsmarkt, tegen tewerkstelling van den bepaalden vreemdeling bij den bepaalden patroon in een bepaalden werkkring geen bezwaar bestaat. Later is deze maatregel zelfs nog eenigermate verscherpt, doordat de arbeidsbeurzen de *dringende noodzakelijkheid* voor die tewerkstelling moeten uitspreken. Aan den anderen kant zijn buiten toepassing van den maatregel gesteld enkele beroepen als dat van dienstbode, verpleegster, artist, mijnwerker, waarvan men hier een permanent tekort aanwezig acht.

Bovendien heeft de maatregel zijn beperking ge-

vonden in het feit, dat alleen nog maar de inwoners van de landen over onze Oostelijke grenzen — overeenkomstig het reciprociteits-beginsel — een Nederlandsch visum behoeven om hier te komen.

Hoe goed gemotiveerd de onderwerpelijke regeringsmaatregel is geweest en met hoeveel beleid en soepelheid hij is toegepast, blijkt wel uit het feit, dat er van de zijde der Nederlandsche werkgevers tot nog toe geen bezwaren tegen zijn aangevoerd. Natuurlijk heeft de een of ander toevallig door een weigering gedupeerd patroon wel eens gesputterd, maar van een algemeen of georganiseerd verzet tegen dezen protectie-maatregel is tot nog toe geen sprake geweest.

Toch zouden zulke maatregelen niet zoo grif zijn vastgesteld en geaccepteerd; indien niet de pas geëindigde oorlogsomstandigheden de onderscheiden volken gewend hadden aan het sluiten der grenzen voor de wederzijdsche bewoners, aan het buiten de deur houden van ongewenschte elementen.

Immers het is au fond onnatuurlijk en tegen de lijn in, dat cultiveeren der zuiver nationale beteekenis der arbeidsmarkt. Het economisch verkeer, het bedrijfsleven, is zonder twijfel internationaal van aard; het kapitaal, die ééne factor in het productieproces, is internationaal bij uitnemendheid, vanzelfsprekend kan aan den arbeid, dien anderen grooten factor in het bedrijfsleven, het internationale karakter niet worden ontzegd. De oorlog en de oorlogsmentaliteit, die nog geruimen tijd na het sluiten van den wapenstilstand heerschten, hebben het internationalisme op elk gebied den kop ingedrukt en zooveel als dat mogelijk, was is ook het economisch leven in de zuiver nationale bedding teruggebracht. Geheel was dat niet mogelijk, daarvoor is de economische organisatie der maatschappij te gecompliceerd en te wijd vertakt.

Maar in elk geval zal ieder wel erkennen, dat thans die tijdelijke afwijking in richting van den economischen stroom geëindigd is. Het verkeer is weer zoo internationaal als maar denkbaar is, het kapitaal vervult zijn internationale rol weer en uit dien hoofde is de bijzondere sfeer, waarin beschermende maatregelen voor den nationalen arbeid passen, verbroken. Men kan het vraagstuk dus weer „an sich” bekijken.

Dan ontmoeten wij allereerst de bijkomstige omstandigheid, die op het nemen van den bewuststen maatregel ernstigen invloed heeft uitgeoefend, n.l. de valuta-verhouding. Zonder daar lang en breed over uit te weiden, durven wij zonder kans op ernstige tegenspraak verklaren, dat de valuta-verhoudingen thans geen belangrijke factor meer in het spel zijn om den trek naar ons land van buitenlandsche werkrachten te beïnvloeden.

De vrijwel gestabiliseerde muntwaarde in Duitschland en andere Oostelijk gelegen landen heeft medegebracht een aanpassen aan de wereldprijzen en heeft uitgewist het groote verschil tusschen de binnenlandsche en buitenlandsche muntwaarde. Dat dit verschil inderdaad zeer groot moet zijn, wil het tot „trek” naar de buitenlandsche arbeidsmarkt leiden, wordt bewezen door het feit, dat de koersverschillen met Frankrijk en zelfs met België, welke verschillen nooit zoo groot zijn geweest als met Duitschland, Oostenrijk enz., niet tot concurrentie van beteekenis van Franschen en Belgen op onze inlandsche arbeidsmarkt geleid hebben. Voor zoover de trek van Duitsche en andere Oostelijk gevestigde werknemers naar ons land ook gegrond was op de zucht naar veiliger en rustiger verhoudingen, kan worden geconstateerd, dat die overweging wel ernstig heeft gegolden voor het naar hier gevluchte kapitaal en de hier gevestigde ondernemingen, maar minder voor de werknemers in den gewonen zin des woords. De valuta-verhoudingen, zooda die thans gestabiliseerd zijn, kunnen dus niet meer worden aangevoerd als bijzondere omstandigheden, die beschermende maatregelen op het gebied der arbeidsmarkt motiveeren.

En wat de werkloosheid aangaat, het cardinale punt waar het om gaat bij deze kwestie, wij voor ons gelooven, dat die werkloosheid, hoe ernstig ze ook nog zij, niet vergroot kan worden door buitenlandsche concurrentie, omdat die buitenlanders toch niet op plaatsen gaan zitten, die Nederlanders anders zouden innemen.

Allereerst gelooven wij, dat zoo zoetjes aan met het aannemen van het bestaan van crisiswerkloosheid moet worden gebroken. De verhoudingen zijn anders dan voor den oorlog, maar die andere verhoudingen beginnen zich vrij duidelijk te stabiliseeren en zoodoende ontstaat een normale gewijzigde toestand, die om zijn ernstigen aard onder de oogen moet worden gezien, maar die zijn oplossing niet zal ontvangen van bijzondere crisismaatregelen. Als het bedrijfsleven even gaat opleven, ontstaat er, in weerwil van de duizenden arbeiders, die nog leeg loopen, een tekort aan arbeidskrachten. Wat zich als werkloos aanbiedt, zelfs in de vakken — uitzonderingen daargelaten — zijn voor het meerendeel de onbruikbaar gemaakte of geworden arbeidskrachten, die niet dan na scholing en training capabel gemaakt kunnen worden voor de industrie.

't Is thans niet de tijd en hier niet de plaats om over dit vraagstuk uit te weiden, maar onze ervaring heeft ons geleerd, dat de normaal geworden toestanden zullen gepaard gaan met een belangrijk surplus aan in hoofdzaak ongeschoolde arbeidskrachten. Het accres in het surplus wordt veroorzaakt door onze snellen bevolkingsaanwas, door het repatrieeren van duizenden in het buitenland gevestigde Nederlanders, gepaard met een verminderde werkgelegenheid en een verminderde emigratiemogelijkheid. Dat het surplus voor het belangrijkste gedeelte bestaat uit ongeschoolde en minder vakbekwame arbeiders, vindt in nog andere meer bijzondere omstandigheden zijn oorzaak dan in het verschijnsel, dat de minder bekwame werkracht uit den aard eer en langer werkloos is dan de bekwame vakman. Die bijzondere omstandigheden zouden wij willen zoeken eerstens in de volkomen ontoereikende zorg in ons land voor de vakopleiding en de vorming van een alleszins paraat en fähig arbeidersleger, tweedens in het euvel, dat de jarenlange mobilisatie van duizenden jongelui in den bloeitijd hunner vakkundige ontwikkeling aan de vakbekwaamheid van een belangrijk deel van ons arbeidersleger ernstig afbreuk heeft gedaan. En ten derde dient er rekening mede te worden gehouden, dat de tijdelijke hoogconjunctuur, die sommige vakken doormaakten (b.v. het metaalvak in den oorlog en het bouwbedrijf na den oorlog) een zoo groote behoefte aan arbeidskrachten in die vakken heeft doen ontstaan, dat een leger van „vakarbeiders” werd gevormd, die door hun toetreding tot de vakverenigingen ook als zoodanig werden erkend, doch die den titel van vakarbeider niet verdienden (ongeschoolden werden aan de fraisebanken op de Hembrug gezet en noemden zich voortaan metaalbewerker; ongeschoolden deden in het bouwvak dienst als grondwerker, opperman, betonstorter enz. en heetten voortaan bouwvakarbeider; ongeschoolden werden gezet aan het lichtpunten maken voor de electricatie der huis- en straatverlichting en rekenden zich voortaan tot de electriciens; huis-, tuin- en keukenlui van beiderlei kunne werden op kantoren van N.O.T., N.U.M. en distributiëchamen gezet en noemden zich kantoorbedienden, enz.) Ten vierde heeft de aan de vakbeweging verbonden werkloosheidsverzekering, als de hoogste vorm van steunverleening voor den zelfbewusten werklooze een massa arbeiders tot de vakorganisaties gebracht en tot vakarbeider doen stempelen, die geen vakarbeider waren en het nooit zullen worden; of andersom, ze heeft verhinderd, dat vakarbeiders van de vakorganisaties afvielen, als ze er feitelijk door hun langdurig buiten werk zijn al niet meer toe gerekend konden worden.

In sommige vakken als het diamantbedrijf heeft men de consequentie der bedrijfsinkrimping aange-

durfd en de al te groote bedrijfsreserve verminderd door duizenden leden af te voeren.

De algemeene tendenz der bedrijfsorganisatie werkt er ook toe mede, dat een zekere afpaling der vakken komt te bestaan, doch al brengt dat meer zuiverheid in de ambachten, het uitstooten der overtolligen doet het leger der ongeschoolden vergrooten. En bovendien, zulke zuiveringsmaatregelen kunnen onmogelijk gelden voor de vakken, die uit haar aard open zijn.

Zoo is een groote groep arbeiders ontstaan, die al of niet weer uit het vak waartoe ze behoorden, uitgestooten, op één lijn gesteld kunnen worden met de ongeschoolde arbeiders. Zoo zijn voor 't meerendeel onze werkloozen, ook al krijgen ze hun steun via hun vakorganisatie, on- of onvoldoend geschoolde arbeidskrachten. En dit soort werkloozen zullen wij voor een deel houden, ook al breidt de productie zich uit. Het is het surplus, waarvoor naar ons inzicht emigratie, verzekering of andere werkloosheidsmaatregelen geen vermindering kunnen brengen. Van een krachtig aangevatte actie voor vakvorming van volwassenden, voor omvorming kan wat verwacht worden.

Het is deze werkloosheid, die door trek van buitenlandsche arbeidskrachten niet beïnvloed wordt. Ook al nemen wij aan, dat in het buitenland dezelfde eigenaardige toestand is ontstaan als hier, dan is nog niet te verwachten, dat de ongeschoolden of onvoldoend vakbekwamen naar Holland zullen trekken. Wie hier naar toekomen, zijn (nu de valuta-verhoudingen geen rol meer spelen en na uitschakeling van het nooit te weren grensverkeer) werknemers uit vakken, die een uitgesproken internationaal karakter dragen, als artisten, of specialistische werknemers, die hier niet zijn, b.v. metaalbewerkers, zooals wij ze hier niet hebben, kantoorbedienden van een scholing of routine, die hier gemist wordt, arbeiders in een bijzondere industrie, die nieuw is in ons land. En tegen de „invasie” van dezulken behoeft de Nederlandsche arbeidsmarkt niet beschermd te worden. Integendeel, met de vestiging van zulke arbeidskrachten zijn niet alleen de belangen van den betrokken werkgever gediend, maar vaak ook worden de algemeene belangen en de belangen van Nederlandsche arbeiders, die een grootere plaatsingskans krijgen, bevorderd. De voorbeelden hiervan zijn bij tientallen aan te halen.

Daarbij loopt men gevaar, dat men zich door eventuele revanche-maatregelen de gelegenheid tot emigratie afsnijdt.

Als de beschermende maatregel niet of niet meer gefundeerd kan worden als middel ter bestrijding der werkloosheid, dan blijft er weinig grondslag voor haar bestaan of verder bestaan over. Loon- of arbeidsduur-concurrentie kan men er niet mede weren. Daarvoor moeten de vakorganisaties maar zorgen, die in vroeger tijden, toen er ook een geregeld verkeer over de grenzen was, niet dachten aan overheidsmaatregelen te dezen opzichte, welke overheidsmaatregelen bovendien nog niet direct behoeven te bestaan in het weren der betrokkenen. Maar daarenboven, als de groote valuta-verschillen zijn verdwenen, is het met het onder de loonmarkt werken der buitenlanders ook gedaan; ons zijn gevallen te over bekend, dat juist de buitenlanders uit hoofde van hun onmisbaarheid hooger betaald werden dan de Nederlanders.

De eenige argumentatie, die hout zou kunnen snijden, n.l. dat het Vredesverdrag (dat van Duitschland vordert behandeling op voet van gelijkheid van onderdanen van neutrale landen en van de vroegere ententelanden) een belemmering vormt voor een vrij verkeer, zolang de geallieerde mogendheden geen vrij verkeer van Duitschers toestaan en Duitschland omgekeerd geen geallieerde onderdanen vrij kan toelaten, is naar ons oordeel ontzenuwd in een artikel van den Berlijnschen brieveschrijver van het „Algemeen Handelsblad”, dat wij om zijn belangrijkheid gedeeltelijk overnemen:

„Ik geloof niet, dat deze opvatting juist is.

In het geheele Vredesverdrag wordt met geen woord gerept van pas- of visum-voorschriften. Men heeft het de Duitse regering vrijgelaten, dergelijke voorschriften naar eigen goeddunken en al naar de belangen des lands het vereischen uit te vaardigen — en dus natuurlijk ook op te heffen.

Een verplichting, de reizigers van alle nationaliteit op het stuk der viseering aan precies dezelfde behandeling te onderwerpen, zou — indien zij bestond — slechts kunnen voortvloeien uit de meestbegunstigings-clausule, vervat in artikel 276, hoofdstuk IV van het tiende deel van het Vredesverdrag. Het heet daar:

„Germany undertakes not to subject the nationals of the Allied and Associated Powers to any prohibition in regard to the exercise of occupations, professions, trade and industry, which shall not be equally applicable to all aliens without exception.”

Er is hier uitsluitend sprake van de uitoefening van een handwerk, een beroep, handel en industrie. Te dien aanzien maakten de geallieerden en geassocieerden aanspraak op meestbegunstiging — niet echter ten aanzien van de bepalingen, die Duitsland voor het vreemdelingenverkeer wenschte te treffen. Dat het geen oogeblik de bedoeling is geweest, de meestbegunstiging ook op dit gebied uit te breiden, blijkt toch wel zeer overtuigend uit het feit, dat een dergelijke meestbegunstiging tot op den huidigen dag niet bestaat. *Het Duitse visustelsel is niet uniform, doch is gebaseerd op reciprociteit.*

In Amerika betaalt men voor het Duitse visum 10 dollar, omdat de Duitschers hier voor het Amerikaanse visum eveneens 10 dollar moeten betalen. Te onzent kost het Duitse visum echter slechts f 6 omdat wij van Duitse reizigers voor ons visum ook zes pap verlangen. In Oostenrijk is het Duitse visum nog goedkoop, in Italië echter weer belangrijk duurder.

Men ziet: van uniformiteit is geen sprake. En dus ook niet van meestbegunstiging.

Te officieeler plaatse te Berlijn, waar ik de meening der befaamde „zuständige Stelle” over deze quaestie zocht te leeren kennen, bleek waarlijk weer niemand „zuständig” genoeg om een officieele of ook maar een officieuze verklaring af te leggen. Zelfs de heeren niet, die uitsluitend de uit het Vredesverdrag voortvloeiende rechtsquaesties hebben te bewerken. De onderhavige rechtsquaestie was tot dusver nog niet aan de orde geweest, zoodat men er zich niet maar zoo à bout portant een officieel oordeel over kon vormen. Maar overal, waar ik om informatie aanklopte, kreeg ik als de particuliere meening van de meest competente beoordeelaars te hooren, *dat er luus inziens op grond van het Vredesverdrag geenerlei bezwaren tegen een eventuele wederzijdsche opheffing van de verplichte viseering tusschen Nederland en Duitsland zouden kunnen worden gemaakt.*

Vóór den maatregel is dus weinig te zeggen. Er tegen zooveel te meer. Over de ethische factoren, die bij dit vraagstuk gelden, zullen wij zwijgen. Dat er eens een andere geest kome dan de chauvinistische, die nu al een tiental jaren de samenleving beheerscht, de wenschelijkheid daarvan zal niet betwist worden.

Dat de maatregel valt buiten de lijn der economische ontwikkeling, hebben wij te voren reeds aangeleend. En dat, indien men zijn belang zoekt in afweer van al te veel buitenlandschen invloed in de eigen economische huishouding, men er met het weren der zich hier vestigende arbeidskrachten toch niet komt, zal duidelijk zijn. Dan zal men zich tegen het naar hier vloeiende kapitaal moeten richten, tegen het steeds grooter wordende onroerend bezit in buitenlandsche handen, tegen concurrentie der eigen industrie en handel.

Als dat meerdere niet mogelijk of wenschelijk wordt geoordeeld, heeft het geen zin zich tegen het mindere, het naar hier halen van vreemde arbeidskrachten *juist als gevolg* van het vestigen van vreemde nijverheid, vreemden handel en vreemd kapitaal, te keeren.

Dat mindere, ook minder in zijn bezwaren of gevaren, blijkt practisch trouwens ook niet afdoende te bestrijden. Men kan de grenzen net zoo min hermetisch sluiten voor personen als voor kapitaal. Het grensverkeer heeft zelfs in den oorlogstijd nooit stilgestaan en is in den tijd der beperkende bepalingen levendig geweest. De middelen om de formeele bepa-

lingen te ontduiken zijn vele en velerlei. De intelligentie van den mensch is nooit grooter dan wanneer hij zich er op spitst om mazen in het net eener wettelijke regeling te ontdekken. De Overheid schiet in vele der gevallen van toepassing haar doel voorbij, kweekt onwillekeurig den lust tot bedrog aan en maakt zooals altijd de beteren, de getrouwe nalevers der gegeven voorschriften, tot kind van de rekening. Zooals in 't algemeen de scherpste visummaatregelen niet kunnen verhinderen, dat hier ongewenschte gasten komen, zoo zal het strengste toezicht op de toelating van buitenlandsche arbeidskrachten niet kunnen verhinderen, dat hier komt, wie hier nu eenmaal wil komen onder welke mom of voorwendsel ook.

De maatregel die nooit afdoende kan zijn, die heel veel geld kost en die tot revanche-maatregelen prikkelt, vooral indien hij in zijn onbillijkheid zich tegen bepaalde landen richt, heeft gelijk zoovele crisisoverheidsmaatregelen het bezwaar, dat de natuurlijke weerstand en de natuurlijke remmen tegen het aangevochte kwaad verslappen. Ook tegen het kwaad, dat uit een te veel naar hier halen van buitenlandsche arbeidskrachten zou kunnen voortvloeien, bestaan natuurlijke remmen: de patroon, die zijn zaak al te veel op vreemdelingen laat drijven, maakt zich afhankelijk en zoekt zelf naar redresseering, het bedrijf ondervindt stagnatie tengevolge van het moeilijk verkeer tusschen vreemdelingen en inlandsch personeel en chefs, van de zooveel betere eigenschappen der buitenlanders blijkt men zich een overdreven voorstelling te hebben gevormd en de sympathie slaat vaak om in tegenzin.

Met vooropstelling van het bestaan der natuurlijke remmen achten wij de belanghebbende groepen, i.c. de arbeiders vertegenwoordigende organisatiebesturen, voldoende in staat excessen, uit een overigens normalen gang van zaken voortvloeiende, te keeren. Ook vroeger, toen hier duizenden vreemdelingen hun brood verdienden, ging het op en neer met het bedrijfsleven, maar niemand dacht er aan, in de tijden van neergang, van groote werkloosheid, de vreemdelingen uit het land te zetten. Laat men thans daarom daarvan terugkomen. De arbeidersorganisaties bezitten invloed genoeg om, 't zij, als in het stucadoorsbedrijf, door collectieve overeenkomsten met de werkgevers de toelating van buitenlanders te regelen, 't zij als de kantoorbediendenvereniging „Mercurius” deed, door zich te verstaan met de buitenlandsche zustervereniging den toevloed tegen te houden. De opinie, dat wij als klein door dichtbevolkte landen omringd land niet met de opruiming van alle hindernissen kunnen beginnen, deelen wij niet. Wie weet, welk goed voorbeeld Nederland, het eeuwenlange hospitium voor den vreemdeling, zou geven door met alle ambtelijke crisissleur der grenzensluiserij te breken.

W. F. DETIGER.

DE FISCAAL-TECHNISCHE ZIJDE VAN HET ONTWERP-TARIEFWET.

I.

Het wetsontwerp tot vaststelling eener nieuwe tariefwet heeft, afgezien van den politieken kant dezer wetsvoordracht, geen onverdeelde instemming gevonden. Ook in dit tijdschrift is het aan kritiek onderworpen, een kritiek, die zich hier uiteraard moest bepalen tot het stelsel en de techniek van het ontwerp, doch die ook op deze punten veelal niet gunstig luidde. Toch waag ik het er op om, speciaal tegenover het overigens door mij zeer gewaardeerde artikel van den heer Van der Poel, een stem ter verdediging van dit voor ons land zoo belangrijke wetsontwerp te doen hooren.

Het eerste algemeene bezwaar door den heer v. d. Poel besproken betreft het ontbreken in het ontwerp van een soortgelijke bepaling als artikel 2 van de bestaande wet, waardoor de tabel nieuwe artikelen, waarvan men thans het bestaan nog niet vermoedt,

doch die uit den aard der zaak door den gestadigen vooruitgang van wetenschap en techniek ook in de toekomst geregeld door handel en industrie ter markt zullen worden gebracht, niet zal kunnen treffen. De heer v. d. Poel gaat zelfs zoover te beweren dat het nieuwe tarief nimmer zal kunnen worden toegepast op nieuwe scheppingen en zegt dan even verder: „Nieuwe artikelen zijn, als niet vermeld, in de lijst, per se onbelast.”

Is het bezwaar hier door mijn geachten collega geuit in zijn algemeenheid reeds voor tegenspraak vatbaar, de laatste bewering is per se onjuist te achten. De lijst bevat, zooals artikel 1 van het wetsontwerp uitdrukkelijk aangeeft, *uitsluitend de in het tarief genoemde goederensoorten* en dient *alleen* om daarin artikelen, die *in de tabel met name* genoemd zijn op te zoeken. Artikelen, waarvan b.v. de Tariefcommissie de belastbaarheid vaststelt, zullen derhalve niet in de lijst worden opgenomen. Voorzover de hier bedoelde „nieuwe scheppingen” toonbankartikel zijn zullen zij echter bijna steeds onder het nieuwe tarief kunnen worden gebracht tengevolge van de ruime omschrijvingen, welke in de tabel worden aangehouden. Men denke in dit verband aan algemeene benamingen zooals: „werktuigen om te drukken, te stempelen, te nummeren enz.”, „bergings- en verpakkingsmiddelen”, „artikelen gebezigt tot verhooging van de gezichtssterkte”, „chemicaliën”, „geneesmiddelen” enz. enz., en de meermalen voorkomende aanwijzing: „en dergelijke artikelen”. Een uitzondering moet worden gemaakt voor de artikelen, die in het bestaande tarief onder den post „Instrumenten” werden gerangschikt, deze is in het ontwerp niet overgenomen en daardoor zal het misschien een enkele maal voorkomen, dat een nieuw uitgevonden instrument, dat als toonbankartikel zou moeten worden aangebracht, vrij van invoerrecht zal kunnen worden ingevoerd. Men denke hierbij b.v. aan de bekende radiotoestellen, die misschien (met zekerheid is dit niet te zeggen, men vergelijk hierbij de posten 90 en 124) onbelast zouden zijn, doch ik acht dit geen overwegend bezwaar, een uitvinding als deze komt immers slechts hoogst zelden voor.

De bespreking over de artikelen 14, 18, 19, 20 en 22 van het ontwerp, waarmede de heer Van der Poel zich voorzover is na te gaan, kan vereenigen, voorbijgaande, kom ik op de artikelen 24 en 25, die vaak noodeloos ingewikkelde regels zouden geven. Ook met deze opvatting, welke overigens niet wordt gemotiveerd, kan ik mij niet vereenigen. Deze artikelen geven in het algemeen een wettelijke regeling voor gevallen, die zich geregeld voordoen en waarvoor thans bijna steeds de beslissing van hooger autoriteit moet worden ingeroepen. Artikel 25 bestendigt zelfs vrijwel geheel de bestaande, grotendeels in ministerieele resoluties neergelegde tariefstoepassingen met betrekking tot de verpakkingsartikelen. Een regeling als in deze beide artikelen geeft de zoo hoog noodige zekerheid, over het gemis waarvan bij de tegenwoordige wet zoo dikwijls terecht wordt geklaagd. Dergelijke bepalingen kunnen in een goede tariefwetgeving niet worden gemist, zij mogen voor den leek eenigszins ingewikkeld schijnen, voor degenen, die het tarief geregeld moeten hanteeren zijn zij dit niet. Zelfs in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer vindt men met betrekking tot deze artikelen geen enkele opmerking.

Ook met het in de nieuwe wet gehuldigde principe, dat de heffing der specifiek belaste goederen naar het netto-gewicht zal plaats hebben kan de heer v. d. Poel zich niet vereenigen. Ik acht de tegen dit principe ingebrachte bezwaren, waarin de heer v. d. Poel overigens niet alleen staat, zeer overdreven.

In de eerste plaats zij opgemerkt dat het ontwerp slechts in weinig gevallen specifieke rechten naar het netto-gewicht heft n.l. in de posten Nos. 2, 30, 35, 55, 70, 96, 104, 119, 120, 125, 138 en 150. Op

de posten 96 (olie) en 125 (thee) vindt men reeds afzonderlijke regelingen, voor het geval de aangifte van het netto-gewicht bezwaar ontmoet. Bij de aangifte van alcoholhoudende producten (post 2), chemicaliën (post 30), drop (post 35), koek- en banketbakkerswerk (post 70), saccharine (post 104), suiker (119), ingemaakte vruchten (post 138) en zout (post 150) is als regel het netto-gewicht en c.q. (voor de bepaling van het gehalte) de toegevoegde hoeveelheid suiker bekend en in de over te leggen factuur te vinden. Ik kan dan ook niet inzien waarom men voor de bepaling der waarde de factuur wel, en voor het netto-gewicht, waarop veelal de prijs wordt berekend en dat direct te controleeren is, niet tot grondslag voor de aangifte zou kunnen nemen. Het is trouwens algemeen bekend, dat de aangevers voor accijns-goederen de eerste netto-opname, die overigens blijft bestaan, bijna steeds controleeren met de hoeveelheid, die de factuur vermeldt en bij verschil een tweede opname vragen. Waarom is het dan noodig de ambtenaren, wier taak slechts controle behoort te zijn, te belasten met in de meeste gevallen geheel overbodig werk?

De mogelijkheid is echter niet uitgesloten, dat er enkele artikelen zijn, waarvoor opgave van het netto-gewicht onmogelijk is en ook de opname onder ambtelijk toezicht (waartoe het ontwerp de mogelijkheid schept) bezwaar ontmoet. Hieraan, ik denk hierbij b.v. aan tabak (post 120) en honig (post 55), komt de inmiddels verschenen Memorie van Antwoord met Nota's van Wijzigingen, waarbij o.m. artikel 26 wordt aangevuld met een tweede lid m.i. voldoende tegemoet. Er bestaan echter naar mijn oordeel geen voldoende redenen om ter wille van deze enkele gevallen het principe zelf, waardoor de Staat, beter dan thans, zal krijgen wat hem toekomt, op te geven.

De vrees voor tallooze wegingen, scheikundige onderzoekingen enz. acht ik vooralnog ongewettigd, men moet hierbij niet vergeten dat vele zendingen van een bepaalden fabrikant meestal een vast netto-gewicht en een vast suikergehalte hebben, waardoor als regel zal kunnen worden volstaan met het nemen van steekproeven.

Naar mijne meening wordt zeer terecht in enkele gevallen, bv. bij vleesch aan het hierboven genoemde principe gederogerd, hier wordt de belasting berekend naar het *bruto-gewicht*, zonder aftrek van eenige tarra. (Hiermede is reeds in het bedrag van het vastgestelde recht rekening gehouden). Voor deze artikelen is een spoedige expeditie, in verband met de mogelijkheid van bederf, noodzakelijk, waaraan zich de rechtenheffing geheel aansluit. Een novum in onze tariefwetgeving, dat ongetwijfeld door velen zal worden toegejuicht!

Waar de in de Algemeene Wet aangebrachte wijzigingen in het algemeen de instemming van den heer v. d. Poel hebben meen ik thans te kunnen overgaan tot de bespreking van de Tabel, waarbij ik allereerst het gekozen stelsel zal behandelen.

Het stelsel van het ontwerp, dat zijn criterium vindt in het woord: „toonbankartikel” is allerwegen aan kritiek onderworpen en vrijwel eenstemmig geven de bestrijders de voorkeur aan het bestaande stelsel t.w. de onderscheiding grondstoffen, half-fabrikaten en fabrikaten, een stelsel dat echter nog slechts in naam bestaat. Tengevolge van het streven van den wetgever in 1862 en volgende jaren om te komen tot een zoo volledig mogelijk systeem van vrijhandel is het stelsel van de bestaande wet volkomen zoek geraakt, hetgeen b.v. ten duidelijkste blijkt uit de omstandigheid dat het recht van 3 pCt. voor half-fabrikaten nog slechts voor enkele artikelen wordt geheven, alle andere half-fabrikaten zijn aan een recht van 5 pCt. onderworpen. Voor de belasting-technische bezwaren, die tegen het tegenwoordig stelsel bestaan, meen ik, ter voorkoming van herhalingen, te mogen verwijzen naar de Memorie van Toelichting

van het ontwerp. Deze bezwaren mogen misschien daar wat al te breed zijn uitgemeten, ontkend kan toch niet worden dat zoowel de handel als de douaneambtenaren, schier dagelijks hierop stuiten en het aantal beslissingen dat de Minister van Financiën in tariefgeschillen moet nemen schrikbarend groot is.

Had men dan niet kunnen volstaan om, met behoud van het bestaande stelsel, het tegenwoordige tarief van zijn gebreken te zuiveren? De heer v. d. Poel en vele anderen beantwoorden die vraag bevestigend, eerstgenoemde geeft zelfs een beknopt schema van een opzet met volledig behoud van het bestaande stelsel. Ik betwijfel echter sterk of de hier bedoelde critici de draagwijdte van hunne beweringen kunnen overzien.

Wat hier gevraagd wordt is naar mijn oordeel onuitvoerbaar alleen reeds hierom omdat de onderscheiding grondstoffen, halffabrikaten en fabrikaten bij het samenstellen van een tariefwet practisch niet is vol te houden. Vele artikelen (men denke o.a. aan manufacturen, papier, leder, meel, bereide vellen enz.) zijn immers zoowel grondstof, halffabrikaat als fabrikaat; een herziening in dien geest uitgewerkt moet derhalve noodwendig mislukken en automatisch tot de fouten leiden, die de tegenwoordige wet aankleven.

Het belasten van halffabrikaten en bedrijfshulpmiddelen met een laag recht zooals de heer v. d. Poel dat wenscht zou onze industrie in zeer vele gevallen onherstelbaar nadeel toebrengen, juist in een tijd waarin bijna overal met verlies wordt gewerkt, zoodat alles in het werk wordt gesteld om den kostprijs der producten te kunnen verlagen. Hier komt nog bij dat een gestadige uitbreiding onzer industrie noodzakelijk is om de werkgelegenheid te verschaffen, die straks in handel en landbouw niet meer zal zijn te vinden.

Het zou te veel plaatsruimte vergen om diep in te gaan op de door den heer v. d. Poel voorgestelde hogere belasting op luxe artikelen. Ik moge daarom volstaan met te verwijzen naar hetgeen te dezer zake wordt opgemerkt in § 9 der inmiddels verschenen Memorie van Antwoord. Het is naar mijne meening bovendien niet juist een speciale belasting op luxe artikelen alleen te heffen bij den invoer en de binnenlands vervaardigd wordende voorwerpen van weelde geheel vrij te laten. Blijkens de Troonrede ligt het trouwens in het voornemen der Regeering in dien geest een oplossing van het vraagstuk te zoeken.

(Slot volgt).

W. J. VERMEER.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Augustus 1924, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Augustus 1923.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand *f* 41.286.308,77 op tegen *f* 29.087.661,05½ in Augustus 1923 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van *f* 12.198.647,71½. Van laatstgemeld bedrag komt evenwel *f* 4.592.130 op rekening van de rijwielenbelasting, welke in de afgelopen maand voor het eerst eene bate afwierp. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof de raming met een bedrag van *f* 8.208.225,44.

De opbrengst over de eerste acht maanden van dit jaar, de rijwielenbelasting niet medegerekend, overtrof de opbrengst in de overeenkomstige maanden van 1923 met een bedrag van *f* 648.143,21½, terwijl de raming met een bedrag van *f* 18.395.490,72 werd overschreden.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden in Augustus 1924 de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de wijn-, de zout-, de bier- en de tabaksaccijns, de zegel- en registratierechten, de invoerrechten, de statistiek-

rechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de vermogensbelasting, de suiker-, de gedistilleerd- en de geslachtaccijns en de successierechten.

Evenals de vorige maand wijst de grondbelasting ook thans weer een hogere opbrengst aan (van *f* 246.113,26½). Ook de personeele belasting bracht meer op (*f* 129.106,87). Nogmaals moge er evenwel op worden gewezen, dat het ruimer vloeien van beide middelen voor een groot deel aan de betere invoering moet worden toegeschreven. Vergelijkt men de totaalopbrengst over de eerste acht maanden, dan blijkt, dat de grondbelasting *f* 1.863.348,96½ en de personeele belasting *f* 1.896.954,11½ meer opracht dan in 1923. Ook de raming werd bij de grondbelasting overschreden (met *f* 1.878.040,26); de opbrengst der personeele belasting bleef daarentegen *f* 2.723.808,87 bij de raming ten achter.

De inkomstenbelasting gaf in de afgelopen maand eene hogere opbrengst te zien dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. Tegenover eene opbrengst van *f* 3.424.483,37 in Augustus 1923 staat eene inkomst van *f* 4.367.312,43 in de vorige maand. Bij vergelijking van de ontvangsten uit deze belasting over de eerste acht maanden van 1923 en 1924 moge erop worden gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t.m. Aug. 1923.	Jan. t.m. Aug. 1924.
1920/21	<i>f</i> 2.075.180,80	<i>f</i> 944.237,68
1921/22	„ 14.180.661,35	„ 3.645.827,83
1922/23	„ 59.492.684,45	„ 12.554.954,60
1923/24	„ 787.978,91	„ 48.035.326,78
1924/25	—	„ 2.149.203,38
..	<i>f</i> 76.536.505,51	<i>f</i> 67.329.550,27

Hieruit blijkt, dat, terwijl de inkomstenbelasting in de eerste acht maanden van 1924 in totaal *f* 9.206.955,24 minder opracht dan in hetzelfde tijdvak van 1923, het verschil tusschen de opbrengsten van de laatstverloopen dienstjaren (1922/23 en 1923/24) niet minder dan *f* 11.457.357,67 bedroeg. Alvorens uit het ruimer vloeien der inkomstenbelasting eene bepaalde conclusie te trekken, zal men dan ook verstandig doen den loop van dit middel nog eenigen tijd af te wachten.

Aangeteekend moge nog worden, dat in kolom 9 van den staat de opbrengst der inkomstenbelasting over de eerste acht maanden van 1923 *f* 1.947.357,79 lager gesteld is dan ten vorigen jare is vermeld wegens kwade posten over de maand Augustus 1923.

Wat de overige directe belastingen betreft valt nog op te merken, dat de dividend- en tantiëmebelasting, evenals de vorige maand, weer een hogere opbrengst te zien gaf. Het verschil bedroeg niet minder dan *f* 4.530.922,52, doch is aan toevallige omstandigheden toe te schrijven. Vergelijkt men de opbrengst over de eerste acht maanden, dan komt men voor 1924 tot een voordeelig verschil van slechts *f* 1.920.657,14. De vermogensbelasting gaf eene mindere opbrengst van *f* 30.519,53 te boeken.

De opbrengst van den suikeraccijns over Augustus 1924 is teleurstellend. De teruggang beliep in de afgelopen maand *f* 517.880,32. De totale opbrengst over de eerste acht maanden bleef niet minder dan *f* 2.468.573,82 bij die van het overeenkomstige tijdvak van 1923 ten achter. Het nadeelig verschil met de raming bedraagt *f* 1.981.754,74. Van een inhalen van achterstand is nog geen sprake; van een aanvullen van ontbrekende voorraden kan evenmin worden gesproken. Er schijnt dus wel een minder verbruik van suiker te zijn, hetgeen wellicht met de lagere loonen in verband staat.

Voor de verschillen in de opbrengsten van den wijn- en den zoutaccijns (resp. *f* 9.644,69 en *f* 62.104,04 meer dan in Augustus 1923) is geen bepaalde reden op te geven.

De gedistilleerdaccijns bracht *f* 519.891,79 minder op; blijkbaar een gevolg van het feit, dat de maand

Augustus in 1923 éen Donderdag meer bevatte dan in 1924, welke dag de verschijndag is van den credittermijn. De fraude neemt n.l. meer en meer af. De stijging van den bieraccijns staat in verband met de op 12 Mei jl. in werking getreden sterke accijnsverhooging; de opbrengst bedroeg f 751.338,44 meer dan in Augustus 1923, toen niet meer dan f 483.800,88 werd ontvangen. Voor de lagere opbrengst van den geslachtaccijns (f 100.352,11) en het accres van den tabaksaccijns (f 220.768,06½) is geen bijzondere reden op te geven.

Van de middelen, die meer in direct verband staan met het zakenleven, brachten de zegelrechten f 29.501,51 en de registratierechten f 1.981.849,25 meer op. De invoerrechten namen met een bedrag van f 78.697,23½ toe; de statistiekrechten vertoonden een hogere opbrengst van f 64.528,28 en de loodsgelden kwamen van f 213.181,70 op f 288.504,41. Uit al deze cijfers blijkt ook nu weer, dat de internationale handel langzamerhand herleeft.

Tenslotte moge nog worden gewezen op de grillige successierechten, die de vorige maand mét f 395.402,17 achteruit gingen, en op de domeinen, die een surplus van f 52.907,89 te zien gaven.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 6.571.215,72 (raming rond f 7.356.000). De oorlogswinstbelasting gaf nog eene opbrengst van f 4.329,26 (over de eerste acht maanden van 1924 in totaal f 837.561,68), zoodat de opbrengst dezer belasting sedert het begin der heffing ruim f 792.234.340 bedraagt.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET PLAN-DAWES EN DE INTERGEALLIEERDE, SCHULDEN. — DE ONTWIKKELING VAN DEN BUITENLANDSCHEEN HANDEL VAN FRANKRIJK.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

Het Fransche Parlement heeft, gelijk ik in mijn vorigen brief vermoedde,¹⁾ de resultaten van de Londensche Conferentie goedgekeurd. De oppositie, die zich nog op formeel terrein handhaafde, hetgeen de vorige Regeering zoo duur kwam te staan, heeft tegen het vergelijk, door Herriot ten aanzien van de uitvoering van het plan-Dawes getroffen, geprotesteerd. Zonder te willen betwisten, dat deze oppositie oprecht kan zijn geweest, dient toch te worden opgemerkt, dat zij niet zeer hevig was. Immers het Rapport der Deskundigen was zonder voorbehoud door Poincaré als grondslag van discussie aanvaard en Herriot had van zijn kant, nog vóór hij tot de macht geroepen werd, van zeer veel sympathie voor de conclusies der deskundigen blijk gegeven; vandaar een zekere gedwongenheid, zoowel aan de zijde der oppositie als aan die der Regeering: de sprekers der minderheid konden den grondslag van het plan-Dawes niet betwisten zonder tegelijkertijd critiek te oefenen op de vorige Regeering, die het had aanvaard en Herriot, die het zonder dralen had onderschreven, was niet de aangewezen man, om aan te toonen, hoe zwak de positie was, waarin zijn voorganger hem gelaten had.

Al gaf de groote meerderheid van het Fransche Parlement, thans, de onmogelijkheid toe, voort te gaan met de Roerpolitiek en al is zij verder geheel doordrongen van den wil tot goede verstandhouding, welke het plan-Dawes impliceert, toch heeft zij zich in den loop der debatten wel degelijk rekenschap gegeven van het feit, in mijn vorigen brief aangeduid, dat de betalingen, welke men uit het in werking stellen van het plan-Dawes kan verwachten, waarschijnlijk vrij bescheiden zullen zijn en in ieder geval onzeker, aangezien zij ondergeschikt worden gemaakt aan de overdrachts capaciteit van Duitschland, gelijk die door de deskundigen is bepaald. Al is dit besluit op zichzelf geheel juist, toch valt het, naar het schijnt, te betreuren, dat men zich er in heeft moeten schikken, voor-

¹⁾ [Zie p. 707 in het nummer van 13 Aug. ll. — Red.]

dat een regeling met betrekking tot de intergeallieerde schulden op overeenkomstige grondslagen tot stand is gekomen.

Verder is het niet minder waar, dat zelfs wanneer iedere eventueele overdrachtsmoeilijkheid met betrekking tot de vereveningen tusschen Frankrijk en zijn bondgenooten wordt weggenomen, iedere nieuwe opvoering van bedragen voor rente op de Fransche begroting, zelfs in papierfrancs, een zware en onrechtvaardige last beteekent. Zwaar, omdat Frankrijk reeds een binnenlandsche schuld van ongeveer 300 milliard heeft, waarvan de rentedienst een vijftiental milliard belooft en indien het al waar mag zijn, dat het van den beginne aan fiscaal niet zeer diep heeft ingegrepen, zooals Engeland, dan spant het zich op het oogenblik op dit gebied toch wel geweldig in. Onrechtvaardig, aangezien onder deze 300 milliard een honderdtal voorkomt, corresponderende met de kosten van het herstel, die ondanks verdragen tot dusverre bijna geheel op het Fransche volk hebben gedrukt.

Zeker is men thans reeds zoo ver gevorderd met het herstel van het evenwicht der begroting, dat men vertrouwen kan koesteren in de toekomst der Fransche openbare financiën, vooral indien, naar mag worden gehoopt, de nieuwe Regeering een geldpolitiek aanvaardt, gericht op de stabilisatie van den Franc. Maar het is van het grootste belang, dat op de Fransche begroting geen nieuwe lasten gaan drukken, zolang de financieele toestand van het land, zooals die voortvloeit uit de daarop thans drukkende lasten, niet zal zijn geconsolideerd.

* * *

In een volgenden brief stel ik mij voor de ramingen te onderzoeken voor de begroting 1925, wegens het verdwijnen van zekere buitengewone ontvangsten en het opvoeren van nieuwe lasten, die op de begroting zullen drukken. Voor het oogenblik zou ik mij er toe willen beperken, eenige aanwijzingen te geven inzake den algemeenen economischen toestand van Frankrijk op het midden van dit jaar.

De statistieken van den buitenlandschen handel voor de eerste zes maanden zijn gepubliceerd en worden in de volgende tabellen weergegeven:

A. In- en uitvoeren naar de waarde (in millioenen Frs.)

Invoeren	Eerste 6 maanden 1924	Eerste 6 maanden 1923	Verschillen voor 1924
Voedingsmiddelen	4.144	3.369	+ 775
Grondstoffen v. de Industrie	13.192	9.201	+ 3.990
Fabrikaten	2.537	2.089	+ 448
Totaal	19.873	14.659	+ 5.213
Uitvoeren			
Voedingsmiddelen	1.997	1.485	+ 512
Grondstoffen v. de Industrie	5.658	4.408	+ 1.251
Fabrikaten	12.689	7.460	+ 5.229
Postpakketten	938	796	+ 142
Totaal	21.282	14.149	+ 7.134

B. In- en uitvoeren naar het gewicht (in duizenden tons)

Invoeren	Eerste 6 maanden 1924	Eerste 6 maanden 1923	Verschillen voor 1924
Voedingsmiddelen	2.745	2.604	+ 81
Grondstoffen v. de Industrie	24.462	22.182	+ 2.460
Fabrikaten	755	766	- 11
Totaal	27.962	25.612	+ 2.530
Uitvoeren			
Voedingsmiddelen	717	615	+ 101
Grondstoffen v. de Industrie	11.280	9.417	+ 1.863
Fabrikaten	1.704	1.330	+ 374
Postpakketten	17	16	+ 2
Totaal	13.718	11.378	+ 2.340

Uit het voorgaande blijkt, dat de vermeerdering der omzetten, wat den invoer betreft, voornamelijk betrekking heeft op de grondstoffen en wat den uitvoer aangaat op de fabrieken: dubbele-aanwijzing van een nieuwe vlucht der Fransche productie. Overigens is de toeneming van den uitvoer in totaal grooter dan die van den invoer (50 tegen 36 pCt.)

Het ligt voor de hand, dat deze ontwikkeling van den Franschen uitvoer bevorderd is door de crisis in de wisselkoersen van Maart j.l. en door het handhaven van een hoogen koers van het Pond en den Dollar. Daar de kostprijzen niet stegen in verhouding tot het voordeel, dat de exporteurs uit den dalenden koers van den Franc trokken, is het duidelijk, dat de Fransche productie en uitvoer geprikkeld werden.

De beschouwing van de volgende tabel, die de waarde aangeeft van in- en uitvoer over de maanden Januari tot en met Juni 1923, bevestigt deze theoretische conclusie:

1924	Invoer (In duizenden Frs.)	Uitvoer
Januari.....	2.887.921	2.699.833
Februari.....	3.713.800	3.918.279
Maart.....	3.622.604	4.354.695
April.....	3.292.151	4.027.041
Mei.....	3.177.313	3.360.148
Juni.....	3.178.867	2.922.304

Gelijk bekend heeft deze tabel van in- en uitvoer naar het gewicht slechts een zeer beperkte beteekenis, aangezien zij zeer uiteenlopende goederen omvat, zware en lichte, en het slechts dan mogelijk zou zijn er zekere conclusies uit te trekken, indien de samenstelling van in- en uitvoer steeds dezelfde was. Hoe dit ook zij, ook de waardestatistiek is zeer misleidend, sinds de van maand tot maand ernstig schommelende prijzen (vooral met betrekking tot den buitenlandschen handel, aangezien de prijzen daarin direct met den wisselkoers verband houden) nauwkeurige vergelijkingen verhinderen. Een vooruitgang, blijkende uit de statistiek, kan meer schijn dan werkelijkheid zijn, omdat hij betrekking kan hebben op eenzelfde hoeveelheid goederen, waarvan slechts de prijs is gestegen. Evenwel, beschouwt men tegelijk beide, hier weergegeven tabellen, die in het algemeen getuigen van toegenomen omzet, zoowel naar het gewicht als de waarde, dan heeft men een ernstige aanwijzing dat de buitenlandsche handel van Frankrijk zich in krachtig opgaande beweging bevindt.

Het totaal der uit- en invoeren gedurende de eerste zes maanden van 1924 bedraagt 41 milliard Franc, terwijl het minder dan 29 milliard beliep in de overeenkomstige periode van 1923, hetgeen dus een stijging laat van 12 milliard. Deze stijging is zeker ten deele het gevolg van de daling van den Franc, maar de buitenlandsche handel bedraagt naar het gewicht in het eerste halfjaar 1924 42 miljoen ton tegen nauwelijks 37 miljoen in het eerste halfjaar 1923, zoodat ook hier een toeneming blijkt en wel van bijna 5 miljoen ton.

Terwijl de waardestijging der invoeren in Februari, Maart en April betrekkelijk gering is en schijnbaar geheel verklaard kan worden door de stijging der prijzen, gevolg van de stijging der wisselkoersen, hebben de uitvoeren in deze drie maanden een veel sterkere vermeerdering vertoond, welke doet veronderstellen, dat een vermeerdering der omzetten heeft plaats gevonden, veronderstelling, die bevestigd schijnt te worden door de gewichtsstatistiek.

Tenslotte moet worden geconstateerd, dat Juni een gevoelige verlaging schijnt aan te toonen, niet alleen van den invoer, maar ook van den uitvoer; de waarde zoowel van den een als van den ander overschrijdt slechts betrekkelijk weinig die van Januari en de waarde van den uitvoer, welke die van den invoer in de maanden Februari tot en met Mei had overtroffen, is tot eenigszins daar beneden gedaald.

Het gaat hier natuurlijk slechts om de zichtbare uitvoeren. Nu is de beteekenis van de onzichtbare,

nl. die, welke correspondeeren met de aankopen door vreemdelingen, welke in hun bagage worden medegevoerd, zeer moeilijk te becijferen, doch verwaarloosd mag zij niet worden, daar deze in normale tijden het grootste deel van het nadeelig saldo der handelsbalans dekken.

Samenvattende blijkt de statistiek van den buitenlandschen handel van Frankrijk, hoezeer in de huidige omstandigheden ook een zeer onvolmaakt instrument, te getuigen van een gezonden toestand en een vooruitgang der Fransche volkshuishouding, een aanwijzing, welke wordt bevestigd door andere, zooals de toeneming der machinale beweegkracht en de groeiende vraag naar handarbeiders.

BERTRAND NOGARO.

DE DUITSCHE INDUSTRIEOBLIGATIEN.

Dr. Walter Greiling te Hamburg schrijft ons:

In tegenstelling met het Verdrag van Versailles bepaalt de nieuwe wijze, waarop de herstelbetalingen zullen plaats vinden, dat de bedragen onmiddellijk aan de bron afgetapt zullen worden, onder gedeeltelijke uitschakeling van de Duitse Regeering. Het deskundigenplan kent drie herstelbronnen: spoorwegbelasting, belastingverpanding en industriebelasting. Van deze drie is de industriebelasting zelfs in strijd met het Verdrag van Versailles, dat in art. 248 uitdrukkelijk verklaart, dat de particuliere eigendom in Duitschland niet aansprakelijk is voor de herstelverplichtingen. Om den Duitschen particulieren industrieelen eigendom daaronder te betrekken, was derhalve een bijzondere overeenkomst met de Duitse Regeering noodig, waartoe deze des te eerder bereid was, daar zij reeds in een Memorandum van 7 Juni 1923 een directebelasting van het Duitse bedrijfsleven had aangeboden. Voor de herstelschuldeischers heeft dit betrekken der industrie in de regeling der schadevergoeding, buiten de meerdere zekerheid, die zij voor de jaarlijksche herstelbetalingen oplevert, nog het voordeel, dat zij dadelijk een groot kapitaalbedrag op de wereldmarkt kunnen mobiliseeren. Aangezien de Duitse industrie, gelijk de deskundigen met nadruk betoogen, door de waardedaling van het geld geheel van haar schuldenlast is bevrijd, is zij zeker naast de spoorwegen een voordeelig beleeningsobject.

Bij de belasting der Duitse industrie speelden echter nog zekere onuitgesproken bedoelingen een rol. Dit kwam in het bijzonder aan het licht in de organisatie-commissie, belast met de gedetailleerde uitwerking van het ontwerp. Fransche belanghebbenden trachtten hier via den Franschen vertegenwoordiger, den President van de Kamer van Koophandel te Rijssel, Descamps, de uitvoeringswetten in een richting te sturen, die hun bij het komende samengaan der van nature op elkander aangewezen Duitse en Fransche zware industrie, invloed op bepaalde Duitse industriele ondernemingen door middel der industrieobligatiën verzekerde. Aangezien deze tendenties overeenstemming onmogelijk schenen te maken, werd de Zweedsche bankier Wallenberg op 28 Juni tot voorzitter gekozen, waarna op den 2den Juli Allix de plaats innam van Descamps en den 14en Juli de organisatie-commissie met haar wetsontwerp gereed kwam.

Wel is daardoor de belasting der Duitse industrie geheel op het hersteldoel toegespitst en de verwezenlijking van andere plannen, voor zoover dat valt te voorzien, verhinderd, doch het bestaan eener dergelijke tendentie, die door de mazen der wet zal trachten te kruipen, zal in de toekomst nog tot vele onbedoelde uitwerkingen van de industriebelasting kunnen voeren. De persoon, waarvan daarbij het meest de wijze van uitvoering afhangt, is de Treuhänder voor industrieobligatiën. Voor dezen post wil men een Italiaan nemen.

Het door de organisatie-commissie uitgewerkte ontwerp heeft een eenvoudige oplossing gevonden, om

een maximum van zekerheid te vereenigen met zoo groot mogelijke onafhankelijkheid der Duitsche industrie van buitenlandschen invloed en zelfstandigheid van het Duitsche Rijk bij het opbrengen der lasten. Het maakt een splitsing tusschen het opbrengen der jaarlijks voor rente en aflossing benoedigde bedragen en de plicht, obligaties af te geven en schakelt tusschen schuldeischers en schuldenaren de Bank für Industrie-Obligationen in. De Duitsche Regeering blijft het overgelaten, in een bijzondere heffingswet den kring der belastbaren verder uit te breiden. Terwijl de kring van die ondernemingen, welke obligatiën op hun eigen naam uit moeten geven, tot de eigenlijke industriele ondernemingen, verkeers- en scheepvaartondernemingen met een kapitaal van meer dan 50.000 G.mk. is beperkt, omvat de kring van die, welke jaarlijks een bedrag hebben op te brengen, ook handels- en verzekeringsondernemingen, zoowel als handwerksbedrijven en de Staats- en Gemeentebedrijven met een kapitaal van meer dan 20.000 G.mk. Deze scheiding tusschen de binnenlandsche belastingplicht en de internationale schuld en aansprakelijkheid volgt niet uit het plan der deskundigen, want aan deze laatsten stond onduidelijk de bedoeling voor oogen, de industrie-obligaties tot privaatrechtelijke verplichtingen der afzonderlijke ondernemingen te maken. De organisatie-commissie heeft tot deze splitsing besloten, omdat zij een verbreding van den grondslag der betalingsverplichtingen en dientengevolge meerdere zekerheid voor de obligatie-schuldeischers beteekent en ook de heffing een belastingkarakter geeft, waardoor het den Deutschen Staat bespaard wordt, zich door de afzonderlijke standen staatsplichten te laten ontnemen. Het inschakelen van de Bank beteekent een voordeel voor de Duitsche ondernemers, doch ook voor de ontvangers der herstelbetalingen, daar het de emissie der obligatiën op de wereldmarkt vergemakkelijkt. Voor de eigenaren der obligatiën wordt daardoor de continuïteit der rentebetalingen verzekerd, ook voor het geval, dat afzonderlijke ondernemingen insolvent worden. Ook nog op een ander punt heeft de organisatie-commissie de Duitsche industrie-obligatiën anders toegerust dan gewone, privaatrechtelijke schuldbekentenissen. De eerste afgifte kan op grond van latere aanslagen in de vermogensbelasting worden veranderd, doordat zich uitbreidende ondernemingen een grooter bedrag te dragen krijgen en achteruitgaande ondernemingen van een deel der hun opgelegde lasten worden ontheven. Deze nieuwe verdeling beteekent eveneens een solidaire aansprakelijkheid van de gezamenlijke ondernemingen, waarbij de solvabele voor de insolvabele moeten opkomen. Uit deze regeling blijkt, dat bij surséance of faillissement niet een vordering voor het geheele kapitaalbedrag der obligatiën kan worden ingediend, doch slechts de rentebedragen tot aan de eerstvolgende nieuwe lastenverdeling. Daardoor is onder de handen der organisatie-commissie de kapitaalschuld tot een annuïteitschuld geworden. De Duitsche industrieobligatiën zou men derhalve een soort rentebrieven kunnen noemen.

De industriebelasting zou in dezen vorm slechts een soort bedrijfsbelasting zijn, betaald aan hen, die het gekapitaliseerde bedrag der belasting aan de herstel-schuldeischers voorschoten en geadministreerd door een Treuhänder met behulp van een Bank. De organisatie-commissie heeft derhalve, om den tekst van het deskundigenrapport en het obligatiekarakter der belasting te handhaven, twee soorten van obligatiëngeschieden: individueele en collectieve obligatiën, zgn. industriebonds. De totale belasting der Duitsche industrie is door de deskundigen op vijf milliard goudmark vastgesteld. Tot dit bedrag geeft de industrie individueele obligatiën uit. Hiervan mag de Treuhänder 500 miljoen Mark direct ter beurze verkoopen. De overige worden door de Bank voor Industrie-obligatiën in bewaring genomen en dienen als dekking voor de door de Bank uit te geven industrie-

bonds. De keuze is den Treuhänder nauwkeurig voorgeschreven. Van de obligatiën der het hoogst belaste ondernemingen, met uitzondering van scheepvaart- en verkeersondernemingen, staan hem van het hoogste bedrag tot het laagste op de rij af in totaal 1½ milliard individueele obligaties ter beschikking, waarvan hij 500 miljoen Mark ten verkoop mag uitkiezen, met dien verstande, dat van iedere onderneming niet meer dan de helft der door haar afgegeven obligatiën wordt verkocht. Als motief voor deze beperking geeft de organisatie-commissie op, dat enerzijds de groote meerderheid der individueele obligatiën, die een internationale markt hebben, binnen deze grens van 1½ milliard te vinden is en dat het anderzijds van doorslag gevende beteekenis is, als zekerheid voor de door de Industriebank uit te geven stukken, minstens de helft der individueele obligatiën der meest bekende Duitsche ondernemingen vast te houden. Dit vasthouden van de helft is ook van belang om bij een latere nieuwe verdeling der belasting den achteruitgaanden ondernemingen een deel hunner individueele obligatiën te kunnen teruggeven, wat niet mogelijk zou zijn, indien het geheele obligatiebedrag van een onderneming zou zijn verkocht.

Het rapport der deskundigen schrijft voor, dat de industrie-obligatiën in het eerste jaar renteloos zullen zijn, in het tweede 2½ pCt., in het derde 5 pCt. rente zullen dragen en met 1 pCt. per jaar zullen worden afgelost. Daar echter obligatiën, die op deze wijze worden verrent, slechts tegen een zeer lagen koers zouden kunnen worden uitgegeven, worden zij in twee series geëmitteerd, waarvan de eene gedurende twee jaren geen rente draagt en de andere reeds vanaf het tweede jaar 5 pCt. afwerpt. Wat de wijze van emissie aangaat staan den Treuhänder de meest uiteenlopende mogelijkheden open. Hij kan de inschrijving ter beurze en bij banken openstellen. Hij kan ook aan een buitenlandsch syndikaat een pakket industriebonds afgeven, opdat dit op grond hiervan andere obligatiën in buitenlandsche munt uitgeeft.

De rente- en aflossingsdienst, zoowel van de individueele obligaties als van de industriebonds berusten bij de „Bank für Industrieobligationen”. Deze werkt met den Treuhänder een aflossingsplan uit. Vanaf den 1sten Januari 1937 kan de Bank een algeheele aflossing der leening doen plaats vinden. Op ieder tijdstip kan zij echter op de vrije wereldmarkt obligatiën uit haar eigen middelen aankopen. De Rijksregeering draagt alle bedragen, die door de ontvangers op grond van de wet op de belasting der industrie zijn ontvangen, aan de Bank af. Deze vormt een reserve, welke uit bijzondere bronnen wordt gevoed, nl. uit opcenten op de belasting en de betalingen van nieuw opgerichte of vergrootte ondernemingen. De betalingen der rente aan de eigenaren der obligatiën vinden slechts plaats tot het bedrag, dat de Agent voor de Herstelbetalingen vrijgeeft. Inzoverre is de rentedienst hiervan afhankelijk, of de Commissie van Overdracht gelooft, dat zonder gevaar voor het Deutsche geldwezen, daarvoor in het buitenland bedragen beschikbaar kunnen worden gesteld. Deze overdrachtsinstantie, welke alle herstelbetalingen passeeren, is de veiligheidsklep ter vermindering van catastrophes. Bij een normale economische ontwikkeling zal van hieruit in den rentedienst niet worden ingegrepen. Wat de aflossing aangaat kan de Rijksregeering door bijzondere, nog niet afgekondigde uitvoeringsbepalingen, de hoegrootheid der jaarlijksche lasten zoodanig vaststellen, dat de Bank een overschot ontvangt boven de jaarlijks benoedigde bedragen voor rente en aflossing, welk overschot zij voor versnelde aflossing kan aanwenden. Aangezien de heffingswet den kring der jaarlijks tot opbrengen van belasting verplichten boven die der door obligatiën belaste heeft uitgebreid, moet de Rijksregeering de heffingen wel zoo inrichten, indien zij niet voor de afgevers der obligatiën de jaarlijksche betalingen lager wil

vaststellen dan de tekst der obligatiën voorschrijft. De versterkte aflossing kan natuurlijk slechts plaats vinden, wanneer zich bij de opbrengst der normale jaarlijksche lasten geen belangrijke tegenvallers voordoen. De Rijksregering schijnt intusschen te gelooven, dat de feitelijke tegenvallers het berekende overschot zullen compenseeren.

Naast de versterkte aflossing, die immers slechts door vrijwilligen aankoop kan plaatsvinden, beteekent het recht tot terugkoop, dat de belaste ondernemers hebben, een sterke prikkel voor de koersontwikkeling. De individueele obligatiën, die voor den verkoop op de wereldmarkt zijn bestemd, moeten door den Treuhänder telkens vooraf den belasten ondernemer voor terugkoop worden aangeboden. De ondernemers kunnen ook een plan voor geleidelijken terugkoop indienen, of hunnerzijds credieten opnemen of particuliere obligatiën uitgeven, om dit terugkopen mogelijk te maken. Van de ontwikkeling van den rentevoet zal afhangen, of dit laatste al dan niet voordeelig zal zijn. De individueele obligatiën, die ter dekking van de industriebonds dienen, kunnen eveneens ten allen tijde door de schuldeischers worden teruggekocht, wanneer de Bank zooveel industriebonds in portefeuille heeft, dat zij een bedrag, gelijk aan het teruggekochte, daarvan kan vernietigen. Een bijzondere prikkel, de obligatiën terug te kopen, bestaat hierin, dat de desbetreffende ondernemers gedurende 2 à 3 jaar geheel van iedere belasting vrijblijven en bij de nieuwe, dan volgende verdeling voor altijd voor 115 pOt. van hun oorspronkelijk bedrijfsvermogen zijn vrijgesteld.

De inrichting van de Bank voor Industrieobligatiën biedt ruimte voor alle soorten van creditoperaties, zij het tot algeheele of versterkte aflossing of tot gebruikmaken van het recht van terugkoop tegen de nominale waarde, dat de belaste ondernemers hebben, zij het tot verleening van een moratorium of tot afwijking van executie voor insolvente obligatieschuldenaren. Niets verhindert de Bank, zelfstandig overeenkomsten met andere banken aan te gaan. De in een bijlage tot de toelichting bij de wet voorgestelde statuten der Bank verbieden haar niet, ook andere bankzaken te verrichten. De Industriebank is een N.V. met zetel te Berlijn, welke aandelenkapitaal 10 mill. goudmark bedraagt en voor 25 pOt. is gestort. Haar Deutsche nationaliteit wordt door een meerderheid van 8 tegen 7 in den Raad van Commissarissen gehandhaafd. De Bank is in het bijzonder gemachtigd, ter hoogte van 200 mill. Mark industriebonds te emitteeren, die niet door individueele obligatiën zijn gedekt. Dit zal dan plaatsvinden, wanneer er van deze laatste waardeloos geworden zijn en is van betekenis in geval van faillissement eener onderneming. Aan de Bank is daardoor de mogelijkheid gegeven, ten gunste van een onderneming in te grijpen. Deze crediethulp bij het indienen van de vordering, voortvloeiende uit de belasting, is van bijzonder gewicht wegens de buitengewone voorrechten, aan de industrieobligatiën in geval van faillissement verbonden.

Het zekerheidsprobleem was één der moeilijkste van het geheele wetsontwerp. Het opbrengen der lasten is voor de Deutsche industrie niet zoo drukkend als hun verzekering door de buitengewone voorrechten, die de deskundigen hebben voorgeschreven, omdat deze de grondslagen der creditleening aan de industrie bedreigen. Het deskundigen-rapport schrijft helder en klaar een eerste hypotheek op gebouwen en eigendommen der obligatiën afgevendende ondernemingen voor. Dit beteekent bij de hoogte van den last en het vaak slechts geringe deel, dat de eigendommen welke met hypotheek bezwaard kunnen worden, in het geheele bedrijfsvermogen innemen, dat het verkrijgen van verdere credieten voor vele ondernemingen onmogelijk wordt. Bovendien worden daardoor de verkregen rechten van hen, die reeds een

hypotheek bezitten, met één pennestreek waardeloos gemaakt. Hier moest men onvoorwaardelijk uitzonderingen toestaan. Wanneer het wetsontwerp echter den Treuhänder de bevoegdheid geeft, de belasting in dergelijke gevallen te verlagen, wordt anderzijds zijn macht en die van de achter hem staande obligatie-schuldeischers op een wijze, waarvan men de gevolgen niet kan overzien, vergroot en ontstaat het gevaar, dat systematisch invloed wordt verkregen op bepaalde Deutsche industriele ondernemingen. Het wetsontwerp komt hier niet tot een bevredigende oplossing. De grondeigendom der ondernemingen wordt met een z.g. publiekrechtelijke hypotheek bezwaard. Deze ontstaat zonder inschrijving in het Grondboek en gaat boven alle andere lasten, die op het grondstuk rusten. Slechts voor de Zwitsersche goudhypotheeken, die door het Duitsch-Zwitsersche verdrag van 26 Maart 1923 worden beschermd, is een uitzondering gemaakt. Hun voorrang wordt erkend. Het niet met hypotheek belastbare bedrijfsvermogen wordt door middel van een privilege onder de zekerheid betrokken. In geval van faillissement worden n.l. de aanspraken uit industrie-obligatiën vóór alle andere, direct na de loon- en salarisvorderingen van arbeiders en beambten voldaan. Om de onvoorwaardelijke noodzakelijke uitzonderingen recht te doen wederbaren, geeft de wet den Treuhänder de bevoegdheid, op verzoek de hypotheecaire belasting tot dat deel te beperken, dat overeenkomt met de waardeverhouding tusschen den grondeigendom en het bedrijfsvermogen. Zoo is de wet tusschen beide gevaren doorgezeild, doch heeft daarbij geen van beide ter zijde gesteld.

De Treuhänder wordt door de Commissie van Herstel benoemd en moet voor de uitvoering van de wet op de belasting der industrie zorgen. Hij oefent een onbeperkte controle over de Bank uit. De Treuhänder kan bij wanbetaling der vervallende jaarlijksche termijnen dadelijk het geheele vermogen van den schuldenaar executeeren. In geval van faillissement kan hij voor de individueele obligatiën, welke kunnen worden geëmitteerd, zekerheidsstelling tot het totale bedrag van rente en aflossing tot aan de volslagen aflossing der schuld toe, eischen. Voor die, welke niet worden geëmitteerd, slechts tot het tijdstip van de eerstvolgende nieuwe verdeling der lasten. Bij het samenvallen van vele faillissementen verkrijgt hij daardoor op zijn rekeningen groote bedragen eerste klasse waarden, welke beheer hem tot een economische macht binnen Duitschland maakt. Bij allen verkoop der belaste bedrijfsvermogens, geheel of gedeeltelijk, kan de Treuhänder ingrijpen, wanneer een verdeling der belasting moet plaatsvinden. Op hem kunnen de obligatieschuldeischers op hun beurt zekeren invloed uitoefenen. De periodieke of bij bepaalde gelegenheden samenkomende vergadering van schuldeischers kiest blijvende vertegenwoordigers, die het recht hebben mee in te grijpen bij het indienen der vorderingen op de schuldenaren. Bovendien moet voor de benoeming van een nieuwen Treuhänder naar de meening van de vertegenwoordigers der schuldeischers worden gevraagd.

Men behoeft niet veel fantasie te bezitten, om zich voor te kunnen stellen, welke mogelijkheden het Deutsche bedrijfsleven te beïnvloeden, den obligatieschuldeischers, die een groot pakket in de hand hebben, ter beschikking staan. Herinnerd zij er echter ook aan, dat door creditoperaties in samenwerking met de belaste ondernemingen en de Industriebank den Deutschen kapitaalgroepen de mogelijkheid tot het doen van tegenzetten ter verijdeling van „Überfremdungs“-plannen open staat. De uitwerking der wet in de practijk moet worden afgewacht. Zeer interessante problemen zullen zich echter in ieder geval voordoen.

DR. WALTER GREILING.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	Augustus 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.689.256	14.384.040	12.524.017
Personeele belasting ..	2.410.166	13.742.858	12.035.566
Inkomstenbelasting ..	4.367.312	67.329.550	76.536.506
Dividend- en tantièmebelasting	5.280.819	10.953.427	9.032.770
Vermogensbelasting ..	136.991	5.980.953	6.188.376
Accijnzen.			
Suiker	3.533.482	24.684.912	27.153.486
Wijn	53.919	1.294.422	1.092.469
Gedistilleerd	3.946.138	31.323.366	33.084.861
Zout	155.808	1.048.872	915.245
Bier	1.235.139	4.736.808	3.290.375
Geslacht	775.170	6.157.153	6.800.109
Tabak	1.433.233	10.905.354	11.034.497
Belast. op speelkaarten	3.805	65.224	59.083
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.323.298 ¹⁾	12.304.174 ²⁾	11.519.322 ³⁾
Registratierechten	3.355.618	16.797.588	12.280.466
Successierechten	3.184.419	29.842.848	31.294.215
Invoerrechten.			
Gouden en zilver werken			
Belasting	62.154	564.919	605.575
Essaailoon	76	705	703
Statistiekrecht	347.181	2.695.314	2.212.815
Mijnen	95.246	459.386	475.625
Domeinen	142.161	1.477.612	1.406.306
Staatsloterij	24.338	443.257	444.156
Nacht en visscherij	90.613	198.382	217.765
Loodsgelden	288.504	2.240.734	1.817.345
Totaal	36.694.179	283.020.157	284.512.360
Rijwielbelasting	4.592.130	4.592.130	—
Totaal-Generaal	41.286.309	287.612.287	284.512.360

1) Hieronder begrepen f 270.717 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 2.439.200. 3) Idem f 2.053.210.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1924	Sedert 1 Januari 1924	Overeenkomstige periode 1923
Verdedigingsbelast. Ia	40.977	1.760.878	1.855.218
Verdedigingsbelast. Ib	223.868	5.967.646	6.573.049
Verdedigingsbelast. II	1.147.631	18.759.689	21.278.547
Opcenten:			
Grondbelasting	339.106	2.887.327	2.512.445
Personeele belasting ..	457.112	2.670.490	2.286.430
Inkomstenbelasting ..	1.463.294	19.888.433	21.937.464
Vermogensbelasting ..	34.248	1.471.310	1.546.560
Dividend- en tantièmebelasting	1.742.670	3.614.631	2.980.814
Suiker	706.696	4.936.982	5.430.697
Wijn	10.784	258.885	218.494
Gedist. (binn.- en buitl.)	394.614	3.132.357	3.308.486
Zegelrecht van buitl. eff.	10.216	194.390	217.932
Totaal	6.571.216	65.542.998	70.146.136

BELASTING IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Augustus 1924	Sedert 1 Januari 1924
Oorlogswinstbelasting	4.329	837.562 ¹⁾

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1924.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20	—	—	—	172
1920/21	—	—	944.238	1.539
1921/22	7.582	132.295	3.645.828	10.793
1922/23	80.078	891.725	12.554.954	75.148
1923/24	2.948.292	3.362.493	48.035.327	5.733.025
1924/25	11.348.088	9.356.345	2.149.203	160.276
Totalen ..	14.384.040	13.742.858	67.329.550	5.980.953

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
Vrsc. in R.C. 6 24 Jan. '24	Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Javasche Bank ... 3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-
Duitsche Rijksbk. 10 29 Dec. '23	slowakijë... 6 27 Mei '24
Bank v. Frankrijk 6 17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 15 12 Aug. '24
Belgische Nat. Bnk. 6 14 Feb. '24	N. Bk. v. Hong. 12 18 Sept. '24
Fed. Res. Bank N.Y. 3 8 Aug. '24	Bank v. Italië 5 11 Juli '22
Bank van Spanje ... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Proton-gatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
20 Sept. '24	4-1/2	3 1/2	3 1/2 - 3/4	—	—	2-1/2 1)
15-20 S. '24	2 5/8 - 4 1/4	3-3/4	3 1/2 - 1 3/4	—	—	2-1/2
8-13 ,, '24	2 1/2 - 3/4	2 1/2 - 3	3 3/4 - 1 3/4	—	—	2-1/2
1-6 ,, '24	2 1/2	2-3	3 3/4 - 7/8	—	—	2-3
17-22 S. '23	3 1/8 - 1/4	3-1/2	3 1/8 - 1/4	—	—	3 1/2 - 5 1/4
18-23 S. '22	3 3/8 - 5/8	3-1/2	2 3/8 - 1/2	—	—	4-6 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/10	2 1/2 - 3 1/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 3/4	1 1/2 - 2 1/2

1) Noteering van 19 September.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

In tegenstelling met de voorafgaande berichtsweek was de stemming op de wisselmarkt flauw. Ponden liepen terug van 11,64 tot c.a. 11,60. Parijs daalde van 14,05 tot 13,79. Ook Dollars, die bij flauwe koersen voor Parijs en Londen meestal vast zijn, waren nu aangeboden en liepen terug van 2,60 3/8 tot 2,59 5/8. Skandinavië bijna zonder omzetten eveneens aangeboden. Zwitserland onveranderd. Spanje langzaam teruglopend. Buenos Aires bleef gezocht, echter zonder verdere verhooging in koers. Indië aan het einde der week eerder iets flauwer 97 1/2 97 3/4.

20 September 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
15 Sept. 1924	11.627 3/8	0.621 3/8	0.00367 3/8	13.90	12.97	2.60 1/8
16 ,, 1924	11.627 3/8	0.621 3/8	0.00367 3/8	13.85	12.92 1/2	2.60 1/8
17 ,, 1924	11.621 1/2	0.613 1/2	0.00366 1/2	13.95	12.96	2.59 7/8
18 ,, 1924	11.62	0.613 1/2	0.00366 1/2	13.85	12.90	2.59 3/4
19 ,, 1924	11.61 1/2	0.62	0.00366 1/2	13.80	12.87 1/2	2.60 3/8
20 ,, 1924	11.60 1/2	0.62	0.00366 1/2	13.80	—	—
Laagste d.w. 1	11.59 1/2	0.61 1/2	0.00366 1/2	13.76	12.87	2.59
Hoogste ,, 1	11.64 1/2	0.62 1/2	0.0037	14.05	12.92	2.60 1/8
13 Sept. 1924	11.63 1/2	0.62	0.00366 1/2	14.—	13.05 4)	2.60 1/8 4)
6 ,, 1924	11.60 3/4	0.62 1/2	0.00366 1/2	13.72 1/2	12.98 5)	2.60 1/8 5)
Muntpariteit	12.10	59.26 3)	50.41	48.—	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave. 2) Gulden per biljoen Mark.

3) Gulden per 100 Mark. 4) Noteering van 12 September.

5) Noteering van 5 September.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
15 Sept. 1924	69.45	44.25	35.90	49.15	34.50	97 1/2 - 3/4
16 ,, 1924	69.40	44.15	35.85	49.15	34.45	97 1/2 - 3/4
17 ,, 1924	69.15	44.10	35.80	49.02 1/2	34.40	97 1/2 - 3/4
18 ,, 1924	69.15	44.10	35.85	49.10	34.30	97 1/2 - 3/4
19 ,, 1924	69.35	44.10	35.85	49.15	34.35	97 1/2 - 3/4
20 ,, 1924	69.20	44.10	35.80	49.15	34.37 1/2	97 1/2 - 3/4
L'ste d. w. 1)	69.05	43.90	35.75	49.—	34.25	97 1/2
H'ste ,, 1)	69.50	44.40	36.10	49.20	34.60	97 1/2
13 Sept. 1924	69.45	43.90	35.90	49.10	34.42 1/2	97 1/2 - 7/8
6 ,, 1924	69.25	43.70	35.80	49.15	34.20	97 1/2 - 5/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parity (in cts. p. fr.)	Cable Berlin (in cts per billion Mark)	Cable Amsterdam (in cts. p. gld.)
20 Sept. 1924	4,4662	5,32	23 7/8	38,54
Laagste d. week	4,4625	5,30	23 7/8	38,31
Hoogste " "	4,4737	5,35	23 7/8	38,54
13 Sept. 1924	4,4675	5,37	23 7/8	38,36
6 " 1924	4,4387	5,24	23 7/8	38,16
Muntpariteit ...	4,8667	19,30	23,81 1/4 1)	40 3/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	6 Sept. 1924	13 Sept. 1924	15/20 Sept. '24 Laagste/Hoogste	20 Sept. 1924
Alexandrië ...	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 3/8	97 9/16
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) ...	d. p. \$	42 15/16	43 1/16	43 1/16	43 5/16
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5 13/32	1/5 15/32	1/5 1/2	1/5 11/16
Constantin. ...	Piast. p. £	822 1/2	817 1/2	815	835
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/4 19/32	2/4 13/16	2/4 5/8	2/5 1/8
Lissabon 1) ...	d. per Mil.	1 19/32	1 5/8	1 19/32	1 11/16
Madrid ...	Peset. p. £	33.79	33.70	33.62	33.75
Mexico ...	d. per \$	26	26	25	27
Milaan ...	Lires p. £	102	101 5/8	101.50	102.25
Montevideo 1) ...	d. per \$	44	45 1/8	44 3/4	46
Montreal ...	\$ per £	4.43 3/4	4.46 1/8	4.45 7/8	4.49
Praag ...	Kr. p. £	148 1/2	148 1/2	148 1/2	150
R.d.Janeiro 1) ...	d. per Mil.	5 9/32	5 13/32	5 7/32	5 9/16
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/4 3/4	3/4 7/8	3/4 1/2	3/5 1/2
Singapore ...	id. p. \$	2/4 3/32	2/4 3/32	2/4 1/32	2/4 5/32
Valparaiso 2) ...	peso p. £	45.30	41.10	39.50	40.20
Yokohama ...	Sh. p. yen	1/10 1/8	1/9 7/8	1/9 3/4	1/10

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg. 3) Noteering van 18 September.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen N. York		te Londen N. York
20 Sept. 1924..	34 13/16	69 1/2	22 Sept. 1923... 32 3/16
13 " 1924..	34 13/16	69 1/2	23 Sept. 1922.. 35 3/8
6 " 1924..	34 13/16	68 7/8	20 Juli 1914.. 24 15/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 Sept. 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 28.015.550,98 B.-bk. " 44.704.672,75 Ag.sch. " f 132.721.117,66	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 45.322.388,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	" 45.322.388,—	
Beleeningen	H.-bk. f 93.644.575,63 incl. vrsch. B.-bk. " 10.505.084,44 in rek.-crt. Ag.sch. " 78.670.767,15 op onderp. f 182.820.427,22	
Op Effecten	f 179.513.519,71	
Op Goederen en Spec.	" 3.306.907,51	182.820.427,22
Voorschotten a. h. Rijk	" 10.608.863,34	
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.241.230,— Muntmat., Goud " 475.269.922,97 f 531.511.152,97	
Munt, Zilver, enz.	" 11.806.159,—	
Muntmat., Zilver	" 543.317.311,97	
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds f 5.654.114,37 id. van 1/3 v. h. kapit. " 3.998.750,68 " 9.652.865,05	
Geb. en Meub. der Bank	" 5.212.500,—	
Diverse rekeningen	" 85.378.390,66 f 1.015.033.863,90	
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 5.655.237,53	
Bijzondere reserve	" 8.235.000,—	
Bankbiljetten in omloop	" 948.482.055,—	
Bankassigtiën in omloop	" 1.322.583,04	
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen	f 21.736.615,89 " 21.736.615,89	
Diverse rekeningen	" 9.602.372,44 f 1.015.033.863,90	
Beschikbaar metaalsaldo	f 348.410.308,23	
Op de basis van 2/3 metaaldekking	" 154.102.057,44	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.742.051.540,—	

NED. BANK 22 Sept. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opetschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dektings perc.
22 Sept. '24	531.511	11.806	948.482	23.059	348.410	56
16 " '24	531.511	11.810	967.447	32.771	342.678	54
9 " '24	531.511	11.642	977.381	39.341	339.210	53
2 " '24	531.511	11.739	999.206	45.708	333.669	52
25 Aug. '24	531.511	11.834	945.735	52.764	343.047	54
18 " '24	531.511	11.499	952.934	55.645	340.696	54
11 " '24	531.511	11.178	963.973	55.104	338.275	53
24 Sept. '23	581.775	10.305	966.541	43.550	389.383	59
25 Sept. '22	593.859	9.033	959.638	22.598	405.727	61
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
22 Sept. 1924	132.721	—	182.820	45.322	85.378
16 " 1924	173.414	46.000	157.339	47.608	96.292
9 " 1924	170.252	44.000	170.657	56.358	103.022
2 " 1924	166.626	38.000	183.887	58.296	108.120
25 Aug. 1924	129.930	—	177.296	67.434	108.112
18 " 1924	69.072	—	180.707	69.072	110.610
11 " 1924	137.083	—	186.783	76.006	103.528
24 Sept. 1923	163.743	22.000	134.433	51.776	81.922
25 Sept. 1922	182.358	39.000	105.436	64.536	35.105
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

tr	Vorderingen	15 Sept. 1924	22 Sept. 1924
Saldo bij Nederl. Bank..		—	—
Saldo bij betaalmeesters..	f 6.847.655,87		f 5.657.597,06
Voorschot op ult. Aug. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opencent van Rijksink.bel.	" 81.795.629,60		" 81.795.629,60
Voorsch. aan de koloniën	" 109.634.598,51		" 52.032.900,27
Voorsch. a. h. buitenland	" 217.293.435,53		" 216.565.466,49
Uitbetal. aan rek.houders v. d. postch.- en girod.	" 123.688.773,53		" 123.921.438,39
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	—		" 8.000.000,—
Verplichtingen.			
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop 1)	f 11.100.254,66		f 10.263.576,86
Schatkistprom. in omloop	" 206.143.000,—		" 206.138.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk. Zilverbons(met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas).....	" 195.510.000,—		" 148.470.000,—
46.000.000,—			
Door den Postch.- en Girod. dienst in 's Rijks Schatkist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	" 28.719.290,—		" 27.767.478,—
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.			

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	6 Sept. 1924	13 Sept. 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 92.422.784,22	f 95.797.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	" 102.475.000,—	" 96.600.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	" 500.000,—	" 1.600.000,—
Tegoed van N.-I. bij De Jávassche Bank.	—	—
Muntbiljetten in omloop. Ten voordeele v. N.-I. geboekt belegginggeld v. h. N.-I. muntfonds....	" 45.400.000,—	" 45.100.000,—
" 5.955.000,—		" 5.955.000,—
Totaal	f 246.752.784,22	f 245.052.000,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opetschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
23 Aug. 1924..	1.169	1.502	643	1.062	406
16 " 1924..	1.169	1.521	639	1.075	380
9 " 1924..	1.169	1.534	718	1.091	381
2 " 1924..	1.174	1.605	727	1.101	381
25 Aug. 1923..	1.190	1.590	920	1.190	515
25 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
13 Spt. 1924	219.750		267.500	109.500	144.350
6 " 1924	220.500		267.500	103.000	146.400
30 Aug. 1924	215.750		262.500	100.000	143.250
16 Aug. 1924	157.954	64.490	263.296	99.161	150.633
9 " 1924	146.062	64.580	262.628	88.936	141.099
2 " 1924	154.105	64.823	255.848	107.369	147.072
26 Juli 1924	146.547	64.783	253.295	95.628	142.253
15 Spt. 1923	160.860	60.921	264.986	134.080	142.515
16 Spt. 1922	147.722	54.233	270.644	105.641	127.327
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Voor-schotten a/h. Gouvernem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
13 Spt. 1924		153.370		1.600	***	58
6 " 1924		149.060		500	***	60
30 Aug. 1924		147.040		2.300 ³	***	60
16 Aug. 1924	37.509	25.592	64.450	5.645 ³	22.363	61
9 " 1924	37.568	25.255	60.930	549	26.643	60
2 " 1924	36.500	24.779	67.176	8.498 ³	25.318	60
26 Juli 1924	36.524	24.775	65.387	4.718 ³	21.735	61
15 Spt. 1923	38.174	34.841	95.588	7.980 ³	31.439	56
16 Spt. 1922	37.306	33.351	103.283	38.517 ³	24.417	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44,0

1) Sluitpost activa. 2) Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking. 3) Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
17 Sept. 1924	128.427	124.099	287.452	27.000	243.141
10 " 1924	128.424	124.732	288.761	27.000	244.517
3 " 1924	128.403	125.725	289.435	27.000	245.173
27 Aug. 1924	128.315	125.372	288.719	27.000	244.559
20 " 1924	128.316	125.119	291.362	27.000	247.456
12 " 1924	128.308	129.034	295.578	27.000	251.841
19 Sept. 1923	127.649	123.384	283.133	27.000	238.701
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
17 Sept. '24	41.988	74.273	10.380	111.697	24.078	19,72
10 " '24	40.758	76.320	10.842	111.396	23.442	19,17
3 " '24	43.658	77.481	10.396	114.897	22.427	17,90
27 Aug. '24	40.998	76.904	17.042	105.392	22.693	18,53
20 " '24	42.468	78.317	15.635	109.974	22.917	18,26
12 " '24	42.857	75.410	13.406	108.796	22.031	18,03
19 Sept. '23	45.064	71.780	18.086	104.510	24.015	19,58
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$ %

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenland	Zilver	Te goed in het buitenland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
18 Sept. '24	5.544.022	1.864.321	301.099	567.897	23.000.000
11 " '24	5.543.904	1.864.321	300.923	567.875	23.000.000
4 " '24	5.543.855	1.864.321	300.775	567.617	23.100.000
28 Aug. '24	5.543.801	1.864.321	300.667	567.079	22.800.000
21 " '24	5.543.763	1.864.321	300.554	567.583	22.900.000
20 Sept. '23	5.538.250	1.864.345	294.751	579.600	23.700.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
	3.887.747	9.028	2.779.820	40.244.484	1.746.085	14.203
	3.992.063	9.039	2.834.503	40.314.545	1.775.290	13.005
	5.123.896	9.058	2.695.277	40.399.150	1.907.169	15.680
	4.406.044	9.058	2.703.664	40.034.484	1.983.652	16.146
	4.393.003	9.172	2.734.007	40.250.926	1.916.790	12.988
	2.371.513	18.323	2.103.893	37.607.071	1.877.467	18.182
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in millioenen Goudmark /millioenen Rentenmark/trillioenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitt. circ. bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handels-wissels ²⁾	Schatkist-papier
6 Sept. '24	549	528	89	1.898	1.898	—
30 Aug. '24	536	516	77	1.861	1.861	—
23 " '24	533	507	68	1.737	1.737	—
15 " '24	522	498	59	1.826	1.826	—
7 " '24	516	491	51	1.800	1.800	—
31 Juli '24	510	484	45	1.798	1.798	—
7 Sept. '23	0,020 ²⁾	490	11	1.850 ²⁾	278 ²⁾	1.571 ²⁾
23 Juli '14	1.691	1.357	—	751	751	—

Data als boven.	Beleeningen ¹⁾	Renten-bank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opge-nomen bij de Renten-bank
					Partic. ⁵⁾	Rijken Staat ⁶⁾	
	44	275	938	1.376	359	297	800
	60	237	921	1.392	298	264	800
	35	390	914	1.129	371	453	800
	56	344	940	1.172	335	534	800
	55	304	993	1.201	356	443	800
	62	268	973	1.211	290	453	800
	9 ²⁾	—	370 ²⁾	1.182 ²⁾	572 ²⁾	309 ²⁾	—
	—	—	—	1.891	944	—	—

1) Onbelast. 2) In biljoenen. 3) Waarv. in Rentenmark: 31 Juli 973; 7 Aug. 955; 15 Aug. 946; 23 Aug. 952; 30 Aug. 1.052; 6 Sept. 1.081.

4) Idem zelfde data: 49; 43; 45; 25; 45; 33.

5) Idem: 139; 165; 164; 161; 145; 161. 6) Idem: 114; 129; 176; 200; 108; 126.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van te-goed in h. buitt.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
18 Sept. '24	354.233	84.653	480.000	1673.662	5.250.000	7.526.374
11 " '24	354.260	84.653	480.000	1742.134	5.250.000	7.614.518
4 " '24	353.992	84.653	480.000	1771.247	5.250.000	7.628.010
28 Aug. '24	353.821	84.653	480.000	1753.925	5.250.000	7.640.931
21 " '24	353.778	84.653	480.000	1698.098	5.250.000	7.625.087
12 " '24	352.783	84.653	480.000	1714.170	5.250.000	7.705.287
20 Sept. '23	347.136	84.653	480.000	1291.211	5.300.000	7.097.703

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
3 Sept. '24	3.081.015	2.049.123	—	78.748	1.760.757
27 Aug. '24	3.115.267	2.102.934	—	87.116	1.740.709
20 " '24	3.126.648	2.115.561	—	86.300	1.738.057
13 " '24	3.144.425	2.113.139	—	189.012	1.752.025
6 " '24	3.125.740	2.115.214	—	03.309	1.756.014
5 Sept. '23	3.102.010	2.111.388	—	76.324	2.257.278

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort. Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
3 Sept. '24	371.532	2.169.223	112.003	78,3	80,4
27 Aug. '24	311.849	2.150.364	112.014	80,1	82,3
20 " '24	285.008	2.157.648	112.009	80,1	82,5
13 " '24	284.227	2.165.502	111.867	80,2	82,5
6 " '24	295.735	2.159.656	111.493	79,8	82,5
5 Sept. '23	1.024.657	1.902.375	109.718	74,6	76,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
27 Aug. '24	747	17.524.790	1.591.641	17.069.744	4.555.078
20 " '24	747	17.518.610	1.595.677	17.065.658	4.551.441
13 " '24	747	17.435.715	1.617.623	17.074.366	4.553.538
6 " '24	747	17.330.085	1.595.284	16.909.751	4.523.041
30 Juli '24	747	17.252.015	1.590.684	16.820.618	4.491.956
29 Aug. '23	769	16.244.339	1.365.588	15.007.820	4.005.773

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 22 September 1924.

Naarmate de tijd verstrijkt, zonder dat definitieve gegevens omtrent de op handen zijnde internationale leening ten behoeve van Duitschland bekend worden, wordt de stemming aan de internationale beurzen matter. Het kan natuurlijk moeilijk worden bewezen, dat het toekomstig verloop der fondsenmarkten uitsluitend van deze groote emissie afhangt, doch men is niettemin van meening, dat, nadat de uitgifte een feit zal zijn geworden, de algemeene toestand iets beter beoordeeld zal kunnen worden. Niet in de allerlaatste plaats omdat men dan in de regeerings-bureaux wat meer vrijheid van handelen zal hebben verkregen en de interne aangelegenheden iets overzichtelijker zullen zijn geworden.

Voor al aan de beurs van Parijs voelt men den toestand als zoodanig. De voorbereidingen voor de aanstaande begroeting zijn in vollen gang, doch er zal eerst dan een vaste lijn getrokken kunnen worden, als de betalingen van Deutsche zijde vast staan en als ook voor de toekomst het waarschijnlijk verloop der verdere annuïteiten kan worden uitgestippeld. Op het oogenblik is een zekere onrust aan de beurs van Parijs niet te ontkennen. Het is de vraag, in hoeverre deze gemotiveerd is. Het is een bekend verschijnsel, dat ten aanzien van ingrijpende gebeurtenissen op fiscaal of economisch gebied de fondsenmarkt niet steeds van overdrijving in de ééne of andere richting valt vrij te pleiten. Ook thans schijnt dit wederom het geval te zijn. De beurs was vooral verontrust door de geruchten, dat een principieele wijziging in de belastingheffing zou worden ingevoerd (o.a. sprak men van een vermogensbelasting van 20 pCt. en van een deelneming door de regeering in de winsten der vennootschappen), doch inmiddels zijn reeds démenti's geformuleerd, welke een officieus tintje hebben en volgens welke de regeering integendeel zou vasthouden aan het tegenwoordige principe van belastingheffing, waarbij dan zoodanige practische veranderingen toegepast zouden worden, dat de heffing grooter effect zou sorteerden en dat bepaalde excessen zouden verdwijnen. Deze omschrijving was echter te vaag, om de rust geheel te doen wederkeeren. Tot de gereserveerde stemming heeft bovendien bijgedragen de omstandigheid, dat de cijfers van den buitenlandschen handel over de maand Augustus een minder bevredigend verloop hebben aangetoond, (zoowel import als export zijn, in vergelijking met de vorige maand, verminderd, doch de export het meest) en dat de rijksmiddelen evenmin een zeer opwekkend resultaat hebben aangetoond.

Het is echter niet alleen te Parijs, dat men met spanning wacht op voortgang in de ontwikkeling der internationale verhoudingen, ook te Londen is dit het geval. Ook hier heeft de beurs over het algemeen een zeer kalm en eerder lusteloos verloop gehad. Hoe langer de beslissing omtrent de Deutsche leening uitblijft, hoe sterker de propaganda hiertegen wordt gevoerd. Ondanks alle goede vooruitzichten, zoowel ten aanzien van het welslagen der leening als ten opzichte van de geldmarkt en de houding van den sterlingkoers, heeft deze propaganda toch de strekking een zeker gevoel van onrust in het leven te roepen. Groote afmetingen heeft dit gevoel niet aangenomen, vooral, omdat de zichtbare en fastbare gegevens eerder stimuleerend werken in de richting van een optimistische opvatting. De geldmarkt is ruim gebleven, mede door het uitblijven van groote emissies. Noch de binnenlandsche industrie, noch de Dominions hebben in den laatsten tijd in groote mate een beroep op de geldmarkt gedaan, zoodat de aanstaande Deutsche emissie in dit opzicht geen groot gevaar schijnt op te leveren. Ook de sterlingkoers heeft een vrij vast verloop gehad. Men schrijft dit in Londen toe aan de omvangrijke credieten, welke door Amerika aan Duitschland, aan België en aan Frankrijk (de Parijs-Orleans-spoorweg) zijn verstrekt en waardoor als vanzelf een tegentendens is geschapen tegen de opdriving van den dollarkoers als gevolg van de groote verschepingen van graan en andere producten naar Europa. Deze feitelijke omstandigheden hebben, zooals gezegd, de stemming vrijwel in evenwicht gehouden. Ware dit niet het geval geweest, dan zou wellicht de propaganda tegen de Deutsche leening te zamen met de nog steeds groeiende vrees tegen een scherpe Deutsche concurrentie voldoende zijn geweest om een meer geprononceerde reactie in het leven te roepen.

De jongste gebeurtenissen op financieel gebied te Berlijn hebben er overigens niet toe bijgedragen de concurrentievrees te Londen te doen verminderen. De verlaging van het disconto der goud-discontobank van 10 tot 8 pCt., hoe gemotiveerd ook op zich zelve, heeft den indruk gewekt, dat de Deutsche handel en industrie, welke op den export

gericht zijn, in de toekomst beter geoutilleerd zullen worden. Te Berlijn zelve heeft deze verruiming van de crediet-faciliteiten natuurlijk een geheel anderen indruk gemaakt. De gunstige opvatting omtrent de naaste toekomst is nog versterkt doordat niet alleen de opbrengst der rijksmiddelen over Augustus iets beter is geweest dan over de voorafgaande maand, doch ook doordat het uitvoersaldo van den buitenlandschen handel toeneemt. Over Augustus was de handelsbalans actief voor een bedrag van 140 miljoen Mark, tegenover een actief-saldo van slechts 17 miljoen Mark in Juli. Weliswaar zal het groote passief-saldo van de eerste helft van het loopende jaar vermoedelijk niet uitgewischt kunnen worden door de resultaten van het tweede semester, doch de richting van de ontwikkeling heeft een zeer gunstigen indruk gemaakt. Niet te veel aandacht werd besteed aan de mededeeling van Dr. Schacht, dat het disconto van de Rijksbank voorloopig onveranderd zal moeten blijven, omdat de leiding van de centrale crediet-instelling in andere richting toch aan het verruimen der crediet-faciliteiten heeft medegewerkt. Zoo is het contingent der discontoe-ringen, zooals dit voor iedere bank- en handels-onderneming per 7 April j.l. was vastgesteld, met 10 pCt. verhoogd en is de looptijd van goederenwissels tot 3 maanden uitgebreid. Dat overigens dergelijke maatregelen zich geheel aanpassen aan de ruimere verhoudingen op de geldmarkt, wordt door verschillende omstandigheden bewezen, o.a. door de plannen tot aflossing van het Nederlandsche crediet aan de Phoenix en door de lagere rente, welke algemeen voor credieten op langen termijn wordt verlangd. Op de beurs hebben deze omstandigheden uit den aard der zaak wel een gunstige uitwerking gehad, doch de belangstelling is toch grootendeels nog in beslag genomen door zuivere speculatie. Zoo heeft gedurende de achter ons liggende berichtperiode een wilde beweging plaats gevonden in schatkistbiljetten K, (welke indertijd waren uitgereikt aan hen, die door het in beslag nemen van hun bezit in het buitenland benadeeld waren) doordat het gerucht was verspreid, dat de soorten van 1924 in die van 1923 (welke veel hooger noteeren) ingewisseld zouden kunnen worden. Deze bewering was geheel uit de lucht gegrepen en op de stormachtige hausse is dan ook een even groote reactie gevolgd. In ernstige kringen in de Deutsche financieele wereld waarschuwt men reeds langen tijd tevergeefs tegen dergelijke practijken, welke de reputatie van de beurs te Berlijn niet onaangestaan laten. Men hoopt, dat de terugkeer tot normale verhoudingen ook aan dezen misstand een einde zal maken.

De markt te New York heeft weinig aanleiding tot een bespreking gegeven. De stemming blijft kalm, doch opgewekt. De prijzen der bodemproducten blijven nog steeds aanleiding tot optimistische beschouwingen geven, terwijl ook het nauwere contact, dat met Duitschland wordt verkregen — o.a. komen verschillende vertegenwoordigers van Deutsche bankinstellingen hun oude relaties hernieuwen — de hoop op voordeelige transacties levendig houdt.

Ten onzent heeft de *beleggingsmarkt*, wat de inheemsche soorten betreft, neiging tot eenige reactie getoond. Ten deele stond dit in verband met de aanbiedingen van nieuwe gemeentelijke leeningen, ten anderen deele moet de oorzaak in de minder ruime geldmarkt worden gevonden. Toch bleven de nadeelige koersverschillen slechts tot fracties van procenten beperkt. Voor buitenlandsche staatsfondsen is de belangstelling uiterst gering geweest, zoodat hier van veranderingen van eenige beteekenis geen sprake is geweest.

15 Sept. 19 Sept. 22 Sept. Rijzing of daling

6	%	Nederland 1922	....	100 ⁹ / ₁₆	100 ⁹ / ₁₆	100 ⁹ / ₁₆	— 1/4
5	%	"	1918	....	90 ¹ / ₁₆	90 ¹ / ₁₆	89 ¹⁵ / ₁₆ — 1/8
4 ¹ / ₂	%	"	1916	....	90 ³ / ₄	90 ³ / ₄	90 ³ / ₄ — 1/4
4	%	"	1916	....	82 ¹¹ / ₁₆	82 ¹ / ₈	82 — 1 ¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂	%	"	....	....	75	75 ¹ / ₂	75 ¹ / ₂ + 1/2
3	%	"	....	....	66 ¹ / ₂	66 ¹⁷ / ₃₂	67 + 1/2
2 ¹ / ₂	%	Cert. N. W. S.	....	....	53	53 ³ / ₄	54 + 1
7	%	Oost-Indië 1921	....	101 ⁹ / ₈	101 ⁷ / ₈	101 ¹⁰ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
6	%	"	1919	....	98 ⁹ / ₁₆	98 ³ / ₄	98 ⁷ / ₁₆ — 1/8
5	%	"	1915	....	93 ³ / ₄	93 ³ / ₄	93 ³ / ₄ — 1/2
5	%	Rusland 1906	....	....	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄ — 1/2
4	%	Rusl. bij Hope & Co.	....	....	5 ⁷ / ₈	5 ⁹ / ₁₆	5 ¹ / ₂ — 3/8
4	%	Japan 1899	....	....	60 ³ / ₄	—	—
5	%	Brazilië 1895	....	....	48 ³ / ₈	50	50 + 1 ¹ / ₈
8	%	San Paulo 1921	....	....	94 ³ / ₄	94	93 ³ / ₄ — 1
6	%	Amsterdam 1920	....	100 ¹ / ₁₆	100 ¹⁷ / ₃₂	100 ³ / ₂	+ 7 ¹ / ₁₆
7	%	Rotterdam 1920	....	102 ¹ / ₈	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	— 1/8

De aandeelenmarkt heeft een eenigszins verdeelden aanblik opgeleverd, doch was over het algemeen niet geanimeerd. Noch de omzetten noch de fluctuaties waren groot, doch in de meeste gevallen hebben laatstgenoemde een neer-

waartsche richting te aanschouwen gegeven. Een uitzondering dient hier te worden gemaakt voor de afdeling der *binnenlandsche industrieele aandelen*. De belangstelling is hier gedurende het grootste deel van de berichtperiode vrij intens geweest, gepaard gaande met ruimen handel. Vooral Jurgens-aandelen hebben zich in de interesse, zoowel van publiek als van beurshandel, mogen verheugen en hoewel de hoogst bereikte noteringen niet behouden konden worden, bleef het koerspeil, met name dat der gewone aandelen, toch vrij aanzienlijk boven dat van het slot der vorige week. Daarnevens waren aandelen Philips Gloeilampen-fabrieken gezocht.

Van de *handels-vennootschappen* ontwikkelde zich opnieuw goede handel in aandelen Compania Mercantil Argentina, welke echter hun koerspeil per saldo niet konden verbeteren.

De *Suikermarkt* heeft een gedeceidêerd flauwe stemming aan den dag gelegd. Bepaalde oorzaken waren hiervoor niet aan te wijzen. Wel reageerde de notering voor Cuba-suiker eenigszins, doch niet in die mate, dat een scherpe daling, zooals deze te registreeren is geweest, hierdoor verklaard zou kunnen worden. Ook de berichten van de verkoopen door de V. J. S. P. hebben geen reden tot ongerustheid gegeven. Eensdeels moet dan ook de verklaring worden gezocht in een zekere vermoeidheid van de markt (voor aandelen H. V. A. bv. was na de jongste scherpe koersverheffing nog geen daling van beteekenis voorgekomen, zoodat hier tevens aan winstnemingen moet worden gedacht) anderdeels, in de vrees, dat de iets betere weersgesteldheid van de laatste dagen gunstig op het gehalte van de suikerbieten zal inwerken, waardoor een groote bietsuiker-oogst in Europa verwacht zou kunnen worden.

De *Petroleummarkt* was lusteloos als gevolg van de onvaste houding van de prijzen voor ruwe petroleum en de berichten omtrent overproductie in de Vereenigde Staten.

Rubber-aandelen bewogen zich op nagenoeg gelijkblijvend niveau. Ook *Tabaks-aandelen* varieerden niet veel, ondanks den gunstigen uitslag van de jongste najaarsinschrijving voor Sumatra-tabak.

Levendige handel daarentegen vond plaats in *thee-aandelen*, welke bijna alle tot hogere prijzen uit de markt werden genomen.

	15 Sept.	19 Sept.	22 Sept.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank.....	133 $\frac{3}{8}$	133 $\frac{3}{8}$	131	-2 $\frac{3}{8}$
Incasso Bank.....	100 $\frac{1}{2}$	—	—	—
Koloniale Bank.....	183 $\frac{3}{8}$	177 $\frac{5}{8}$	176 $\frac{3}{8}$	-6 $\frac{3}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	131 $\frac{1}{2}$	130 $\frac{3}{8}$	130	-1 $\frac{1}{2}$
Rotterd. Bankvereniging..	84	84	84	—
Van Berkel's Patent.....	56 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{7}{8}$	59	+2 $\frac{1}{2}$
Gouda Kaarsen.....	15 $\frac{1}{2}$	18	18 $\frac{1}{2}$	+2 $\frac{3}{8}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	50	51	51	+1
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	65 $\frac{3}{8}$	73 $\frac{3}{8}$	70 $\frac{3}{8}$	+5 $\frac{3}{8}$
„ „ pr. aand.	69 $\frac{3}{8}$	71 $\frac{3}{8}$	70	+ $\frac{3}{8}$
Leerdam Glasfabrieken....	26	25 $\frac{1}{2}$	26	—
Philips' Gloeilampenfabriek	331 $\frac{1}{2}$	345	349 $\frac{1}{2}$	+18 $\frac{1}{2}$
Vereenigde Blikfabrieken..	96	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	47	46	45	-2
Compania Mercantil Argent.	28 $\frac{11}{16}$	28	27 $\frac{1}{4}$	-1 $\frac{7}{16}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	174 $\frac{1}{2}$	168	167 $\frac{3}{8}$	-6 $\frac{7}{8}$
Handelsverg. Amsterdam..	451 $\frac{1}{2}$	440	436 $\frac{1}{2}$	-15 $\frac{1}{2}$
Handelsverg. Reiss & Co....	34 $\frac{1}{2}$	33 $\frac{1}{2}$	33	-1 $\frac{1}{2}$
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam.....	197	194	193	-4
Linde Teves & Stokvis....	87 $\frac{1}{2}$	87 $\frac{1}{2}$	—	—
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	206 $\frac{1}{2}$	209	208 $\frac{1}{2}$	+2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	167	161 $\frac{1}{2}$	160 $\frac{1}{2}$	-6 $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum-Mij.....	332 $\frac{1}{2}$	321 $\frac{1}{2}$	316 $\frac{3}{8}$	-15 $\frac{7}{8}$
Phoenix Oil.....	98 $\frac{3}{4}$	97	97	-1 $\frac{1}{4}$
Amsterdam-Rubber-Mij....	152 $\frac{3}{4}$	150 $\frac{1}{8}$	151	-1 $\frac{3}{4}$
Kendeng Lemboe.....	177 $\frac{1}{2}$	172 $\frac{1}{2}$	174	-3 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.....	234 $\frac{1}{4}$	231 $\frac{1}{4}$	234 $\frac{1}{4}$	—
Deli-Batavia Tabak Mij....	321	322	315	-6
Deli-Maatschappij.....	382 $\frac{1}{8}$	384 $\frac{1}{2}$	380	-2 $\frac{1}{8}$
Senembah-Maatschappij...	344	342	338	-6

De *Scheepvaartmarkt* is in de laatste dagen weer wat meer op den achtergrond gedrongen, nu de verbetering op de vrachtenmarkt niet in hetzelfde tempo wordt doorgezet.

	15 Sept.	19 Sept.	22 Sept.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn.....	90 $\frac{1}{2}$	89 $\frac{1}{2}$	89	-1 $\frac{1}{2}$
„ „ „ gem.eig.	74 $\frac{1}{2}$	73 $\frac{3}{8}$	71 $\frac{7}{8}$	-2 $\frac{5}{8}$
Hollandsche Stoomboot-Mij.	30 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{3}{4}$	28 $\frac{1}{8}$	-2 $\frac{3}{8}$
Java-China-Japan-Lijn....	101 $\frac{1}{2}$	101	101 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{4}$
Kon. Hollandsche Lloyd.....	6 $\frac{1}{2}$	6	6	—
Kon.-Ned. Stoomb.-Mij.....	81 $\frac{1}{2}$	80	79	-2 $\frac{1}{2}$
Konink.Paketsvaart-Mij....	140	139 $\frac{1}{2}$	—	—
Maatschappij Zeevaart....	87	85 $\frac{1}{2}$	85	-2

	15 Sept.	19 Sept.	22 Sept.	Rijzing of daling
Nederl. Scheepvaart-Unie...	127	126 $\frac{7}{8}$	126 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Nievelt Goudriaan.....	104	101 $\frac{1}{2}$	101	-3
Rotterdamsche Lloyd.....	130	129 $\frac{1}{2}$	129 $\frac{1}{2}$	—
Stoomv.-Mij. „Nederland”..	154 $\frac{1}{2}$	154 $\frac{1}{2}$	154	- $\frac{1}{2}$
„ „ „Noordzee”..	27 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$	—	—

De *Amerikaansche markt* was vast, doch zonder zaken.

	15 Sept.	19 Sept.	22 Sept.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	76 $\frac{9}{16}$	77 $\frac{1}{2}$	76 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{3}{16}$
Anaconda Copper.....	80 $\frac{1}{2}$	80 $\frac{1}{10}$	80 $\frac{7}{10}$	- $\frac{1}{10}$
Studebaker Corp.....	103 $\frac{9}{16}$	106	107 $\frac{3}{8}$	+3 $\frac{1}{10}$
Un. States Steel Corp....	113 $\frac{15}{16}$	114 $\frac{1}{2}$	114 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{13}{16}$
Atchison Topeka.....	208 $\frac{1}{2}$	209 $\frac{1}{8}$	209 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{3}{4}$
Erie.....	29 $\frac{1}{8}$	29 $\frac{1}{8}$	29	- $\frac{1}{8}$
Southorn Pacific.....	99 $\frac{7}{8}$	—	—	—
Union Pacific.....	148	148	148 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	11	11 $\frac{3}{8}$	11	—
„ „ „ „ pref.	49 $\frac{9}{16}$	42 $\frac{1}{8}$	42	+7 $\frac{9}{16}$

De *geldmarkt* is stroever geworden. Particulier disconto en prolongatie-notering zijn vrij plotseling scherp opgelopen. De laatste noteerde tegen het slot der berichtperiode 4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 23 September 1924.

Evenals de vorige week was de tarwemarkt aan fluctuaties onderhevig, maar de grondtoon bleef vast en de omzet was groot. Zou er door de wederom in Argentinië gevallen regen reden zijn een gemakkelijker stemming te zien baanbreken, aan den anderen kant is en blijft de statistische positie van broodgraan van dien aard, dat er weinigen zijn, die aan veel lagere prijzen geloof hechten. Het groote tekort van Canada vergeleken bij verleden jaar en de slechte oogst in Europa zijn te ernstige factoren dan dat er nog kans zou zijn voor een te veel aan tarwe in het a.s. seizoen. Hierdoor kwam het ook, dat niettegenstaande de Amerikaansche markten op Zaterdag ruim 2 dollarcent daalden, de Europeesche markten niet volgden en Liverpool zelfs nog hoger afkwam. De vraag hield aan in de meeste Europeesche landen, ook toen mais aanmerkelijk flauwer werd. Hierdoor wordt het nog duidelijker, dat broodgraan dit jaar meer nog dan gewoonlijk zijn eigen weg gaat. Duitschland dat een slechte oogst heeft, gaat voort met inkoopwen zoowel van tarwe als van rogge en ondervindt daarbij het bezwaar, wat het laatste artikel betreft, dat er slechts één land, n.l. Amerika is, waarvan het dat kan betrekken. Rusland biedt nog steeds geen rogge aan en de kans, dat er van dat land nog broodgraan zal komen, wordt dan ook steeds geringer.

Tengevolge van de prijsstijgingen der laatste tijden, die ook in de dagbladders de aandacht trokken, beginnen er steeds weer berichten op te duiken over ingrijpen van regeeringen. In Frankrijk was daar vroeger reeds sprake van, maar ofschoon men daar misschien nog eerder dan in andere landen den importhandel de schuld geeft, indien tengevolge van slechte oogsten de prijzen stijgen, is er in den laatsten tijd weinig van maatregelen gehoord. Zeer zeker is het vaststellen van maximumprijzen niet de methode om voldoende aanvoer van tarwe te verzekeren; in ieder geval zal men er wel moeten komen tot het tijdelijk niet in werking stellen van de invoerrechten op graan en meel.

In Duitschland is er weder sprake van inkoopwen door de „Reichsgetreidestelle”, ja in Antwerpen wist men reeds te vertellen, dat die reeds inkoopwen gedaan had. Dit bericht lijkt onwaarschijnlijk, daar inkoopwen op eenigszins ruimer schaal toch wel onmiddellijk bekend zouden geworden zijn en kleine inkoopwen geen zin zouden hebben. Ongetwijfeld zou onder de tegenwoordige omstandigheden het officieel als koper optreden van een regeering onmiddellijk de prijzen doen stijgen. De eenige reden, die de Deutsche regeering zou kunnen hebben om ook zelf te importeerwen, zou zijn als de financieele positie van den Duitschen invoerhandel en maalindustrie voldoende import onmogelijk zou maken. Dat de financieele positie een rem uitoefent, is ongetwijfeld waar, maar het is de vraag of die niet gunstig werkt, daar de gecontracteerde hoeveelheden zeer groot zijn en een nog grootere vraag niet alleen de graanprijzen maar ook de vrachtprijzen nog aanzienlijk zou beïnvloeden. Indien de Deutsche regeering weer tot aankoop van tarwe en rogge zou besluiten, zou ze toch moeilijk daarmede de broodprijzen kunnen drukken, daar onder de tegenwoordige omstandigheden het Deutsche Rijk toch bezwaarlijk het gekochte graan weer met verlies zal kunnen van de hand doen, aangezien

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnzaad Oct.
20 Spt.'24	127½	114½	48½	14,70	10,60	22,—
13 „ '24	126¾	120	49¼	15,10	10,55	23,05
20 Spt.'23	100¾	84¾	38¾	11,30	8,75	22,80
20 Spt.'22	106¼	64¾	39¾	11,55	8,35	18,95
20 Spt.'21	126	52¾	36¾	16,90	8,70	18,60
20 Juli '14	82	56¾	36¼	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	22 Sept. 1924	15 Sept. 1924	24 Sept. 1923
Tarwe*	15,50	15,50	12,50
Rogge (No. 2 Western) ..	14,25	14,—	9,20
Maïs (La Plata)	231,—	230,—	194,—
Gerst (48 lb. malting) ...	290,—	292,—	174,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹	14,50 ⁴	15,— ⁴	10,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- kavan La Plata-zaad) ¹	15,15	15,—	11,75
Lijnzaad (La Plata) .... ³	462,—	471,—	437,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	14/20 Sept. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	14/20 Sept. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	34.988	746.106	552.302	45	20.618	31.086	766.724	583.388
Rogge	5.105	333.597	306.142	—	3.775	485	337.372	306.627
Boekweit	150	13.759	16.497	—	—	—	13.759	16.497
Maïs	7.429	544.116	431.415	4.970	90.505	53.951	634.621	485.366
Gerst	3.196	213.899	170.458	606	29.212	9.902	243.111	180.360
Haver	1.283	122.878	55.570	356	661	533	123.539	56.103
Lijnzaad	1.776	178.825	106.404	420	54.769	49.856	233.594	156.260
Lijnkoek	2.500	153.021	155.344	—	—	—	153.021	155.344
Tarwemeel	2.426	163.739	77.036	1.298	19.085	4.509	182.824	81.545
Andere meelsoorten	137	5.409	1.444	—	—	—	5.409	1.444

dan de pogingen om langzamerhand tot een sluitende beëindiging te komen wel bij voorbaat gedoemd zouden zijn en opnieuw inflatie zou dreigen.

In ons land is er sprake van importeren van bloem door het Amsterdamsche gemeentebestuur, doch het spreekt ook hier vanzelf, dat ook daardoor geen verlaging van den broodprijs mogelijk zal zijn, tenzij de gemeente willens en wetens een groot verlies voor haar rekening neemt. Van een opdrijven der prijzen kan, gezien de groote concurrentie in den handel en in de maalijverheid in ons land geen sprake zijn, vooral ook als men in aanmerking neemt, welk klein percentage van den wereldoogst door ons land ten slotte wordt opgenomen. Trouwens indien men opzetten der prijzen door den internationalen handel en speculatie zou vreezen, dan begrijpt men dadelijk, dat deze speculatie door het als importeur optreden van enkele officieele lichamen allerminst zou worden voorkomen. Het lijkt ons dan ook het waarschijnlijkt, dat van al deze plannen weinig of niets zal komen. Trouwens ofschoon wij in een vaste tarwemarkt gelooven, is de toestand toch zeker niet van dien aard, dat men zich ernstig ongerust zou behoeven te maken. De vooruitzichten zijn in Argentinië veel verbeterd en in Australië blijven ze nog steeds zeer gunstig, zoodat deze beide landen vanaf ongeveer begin Januari hoogstwaarschijnlijk groote exportaldi beschikbaar zullen hebben. Omstreeks Juli komt dan weer een oogst in de Vereenigde Staten en spoedig daarna ook weer in Rusland.

De wereldverscheppingen waren in de afgelopen week ruim, aanzienlijk meer dan in de voorafgaande weken. Toch heeft dit de wereldmarkten weinig beïnvloed.

Na een aanvankelijke voortgezette stijging kwam er een zwakkere toon in de Europeesche Maïsmarkt en daar in vrijwel alle markten de koopers even afwachten, daalden de prijzen ook in Argentinië. Deze daling werd in de hand gewerkt door zeer flauwe markten in Noord-Amerika. De oorzaak van deze daling is niet zeer duidelijk, maar is waarschijnlijk in hooge mate het gevolg van zwakkere loco-markten in verband met groote aanvoeren. Bovendien schijnt het weer tamelijk gunstig te zijn voor den nieuwen oogst, wat de kooplust op de tegenwoordige hoge prijzen doet verdwijnen. Van 11 tot 21 September liep te Chicago de Septembertermijn terug van \$ 1.22 tot \$ 1.11½ en de Decembertermijn van \$ 1.17 tot \$ 1.03¾. Vooral na de daling der laatste dagen hielden ook in Argentinië de prijzen geen stand, zoodat tenslotte de markten flauw sluiten. Aan de raming van nog slechts 1 miljoen tons export-surplus in Argentinië, die eenige weken geleden werd gelanceerd, wordt thans slechts weinig geloof gehecht.

De berichten van Roemenië betreffende de nieuwe maïs zijn niet gunstig, daar ze veel te vochtig is om vervoerd te worden. Dit is evenwel een verschijnsel, dat vaak voorkomt, maar dat in ieder geval een groote vertraging in de verschepping zal veroorzaken.

Gerst bleef vast gestemd, maar de vraag verminderde,

zoowel in Engeland als op het Continent. Russische gerst van goede kwaliteit wordt niet aangeboden. Op nieuwen oogst blijft Argentinië in de markt.

Voor haver was de stemming veel kalmer, niettegenstaande de exportmarkten vrij stabiel bleven. In Europa, ook vooral in ons land, was de markt vaak onderhevig aan aanbod van herverkoopers. Ongetwijfeld heeft men, aangelokt door de hooge loco-prijzen, wat veel gekocht voor spoedige afzending.

Lijnzaad daalde niettegenstaande betrekkelijke schaarschte voor spoedige levering aanmerkelijk in prijs. Nu Noord-Amerika niet meer importeert, is de vraag van Europa blijkbaar onvoldoende voor Argentinië, terwijl bovendien de vooruitzichten voor den nieuwen oogst verbeterd zijn.

SUIKER.

In Amerika verflauwde de belangstelling voor prompte suiker in den loop der verslagweek eenigszins, waardoor prijzen aldaar iets afbrokelden. Op de Europeesche suikermarkten echter bleef de stemming voor spoedig leverbare waar tamelijk prijshoudend.

Het verloop der noteringen te New York, welke op ongeveer gelijk niveau openen als aan het slot der voorafgaande week, wordt door onderstaande cijfers weergegeven:

	Spot C.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt
Slot voorafgaande week..	6.03	4.20	4.08	3.65	3.39
Opening verslag ..	5.96	4.25	4.03	3.60	3.35
Slot ..	5.78	4.12	3.94	3.54	3.29

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen 47.000 tons, de versmeltingen 67.000 tons (tegen 39.000 tons verleden jaar) en de voorraden 90.000 tons.

Het Departement van Landbouw raamt thans den Amerikaanschen Bietooft op 807.000 tons (vorige raming 838.000 tons), terwijl Willett & Gray's raming 820.000 tons bedroeg.

In Cubasuiker kwamen zaken tot stand tot prijzen dalende van 4¼ d.c. tot 4 d.c. c.& fr. New York.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 13 Sept. '24.	22.548	11.025	8.064
Tot. sedert 1 Dec. '23-13 Sept. '24	3.697.800	3.360.795	3.718.097
Werkende fabrieken	—	—	2
Weekexport 13 Sept. '24	78.829	40.372	41.021
Tot. sedert 1 Jan. '24-13 Sept. '24	3.371.729	2.997.248	3.364.921
Totale voorraad op 13 Sept. '24	326.071	362.553	364.773

In Europa is het weer thans beter voor den te velde staanden bietooft en is in Tsjechoslowakije zeer gunstig. Eenige fabrieken in Hongarije moeten de campagne zelfs reeds geopend hebben en de eerste leveringen hebben gedaan.

In Londen kwamen flinke zaken tot stand in prompte suiker, aldaar en in nabije Europeesche havens liggende. Engelsche raffinauteurs verlaagden echter hunne prijzen met 6 d. tot 1/—.

Op Java brokkelden de prijzen wat af en werd prompte witte suiker tot f 14¼ en No. 16 en hooger tot f 13½/8 gedaan. Door de Producenten werden verdere partijen uit oogst 1925 verkocht tot f 12¼ voor Superieur en f 11¼ voor No. 16 en hooger en Muscovados. Het rendement van 146 fabrieken op 1 September bedroeg ruim 6% meer dan op dat tijdstip verleden jaar.

Hier te lande brokkelden de prijzen na vaste opening op f 28½/8 voor September en December en f 24.— voor Mei af en daalden de noteeringen met ongeveer f 1.—. Op het verlaagde prijsniveau verlevendigde de belangstelling echter en werd September ten slotte verhandeld tot f 27¼ en noteerde December en Mei ongeveer f 23½/8. De omzet bedroeg deze week 4400 tons.

Er bestond in prompte-, ook koloniale suiker, een levendige handel van hieruit met Duitschland.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	London			New York 96 pCt. Centrifugals "
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96 pCt. c.i.f.	
			Sept./Oct.	September	
19 Sept. '24	f 24¼	Sh. 45/-	Sh. 20/6	Sh. 21/-	\$ cts. 5,78
12 " '24	24 1/16	46/-	21/-	21/-	6,03
19 Sept. '23	27 1/8	59.9	24/3	32/-	7,03
19 Sept. '22	21 13/16	56/9	18/9	16/-	4,61
4 Juli '14	11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Markthericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d., 17 September 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn opnieuw gedaald en futures ongeveer een penny per lb. De noteeringen voor alle maanden van den oogst van dit seizoen loopen thans niet meer zooveel uiteen en het verschil bedraagt momenteel niet meer dan circa 40 punten. De daling sedert de opening van het seizoen op 1 Augustus j.l. is circa 5 d. per lb. en noteerden December futures gisteren zelfs 12 d. De ontvangsten in de havens bedragen 652.000 balen, juist 500 balen meer dan het totaal van verleden jaar. Dageelijksche verkoopen in Liverpool blijven slechts gering. Egyptische prijzen hebben Amerikaansche gevolgd en ook hier gaat slechts weinig om. Het verschil tusschen September-noteeringen voor Egyptische katoen en die voor November wordt minder en bedroeg gisteren slechts 3 d. per lb. Dit houdt nog wel ernstigzaken tegen en hoe vaker dit prijsverschil verdwijnt, des te beter zullen de vooruitzichten worden. De berichten over den oogst blijven gunstig luiden en de ontvangsten zijn tot nog toe grooter dan verleden jaar.

Amerikaansche garens zijn van ¼ tot 1 penny lager. Verkoopen voor het binnenland zijn gering, hoewel er gisteren nog aanzienlijke zaken zijn gedaan in de medium nummers ring; warps en boomen, vermoedelijk een gevolg van een stijging in het ruwe materiaal, daar October futures gisteren 30 punten hooger sloot. In andere soorten, zoowel twist en welt alsook in getwijnde garens, gaat slechts weinig om. Ook waren er aanvragen voor extra harde garens en voor 30/32 ring bundle en getwijnde garens voor India, doch de limites waren te laag. Het wordt voor fabrikanten moeilijk zich een geregelde levering te verzekeren tengevolge van een algemeen tekort aan garens, waardoor de positie van Spinners ook gunstiger wordt. De Federation besloot gisteren weer gedurende een week met „short time” door te gaan. Ook in Egyptische garens, zoowel enkel als getwijnd, gaat weinig om. De kalmte in de markt blijkt wel uit de gegevens van de Board of Trade over Augustus, welke verleden week gepubliceerd werden, welke een totalen export aangaven van 11.851.900 lbs, of één miljoen minder dan in 1923 en meer dan 3¼ miljoen minder dan in 1922. Holland en Duitschland staan bovenaan en nemen deze beide markten ongeveer de helft van onzen export op.

De doekmarkt is optimistisch gestemd en hoewel er hier en daar bepaald minder is afgesloten, schijnt Lancashire over het algemeen er goed voor te staan. Het komt meermalen voor, dat koopers, die orders wenschen te boeken, niet alleen prijzen zeer vast vinden, doch ook, tengevolge van de betere positie van fabrikanten, geen tijdige levering meer kunnen verkrijgen. Indië is niet meer uitsluitend de eenige bron van aanvragen, doch ook Zuid-Amerika en Afrika zijn thans in de markt. De interne situatie der markt is grotendeels als verleden week nl.: dat zoowel Spinners als fabrikanten hun best doen zooveel mogelijk concessies tegen te gaan en zich aan hun noteeringen trachten te houden, waarin zij ook in vele gevallen slagen. Het

optimisme is voornamelijk gegrond op het algemeen tekort aan manufacturen, zoowel in het binnenland als op de overzeesche markten.

Liverpoolnot. 10 Spt. 17 Spt. Oost. koersen. 9 Spt. 16 Spt.
G.M. Texas 15,34 13,91 T.T. op Indië 1/5 7/8 1,5 1/2
F.G.F. Sakellaridis 24,80 24,05 T.T. op Hongkong 2/4 1/2 2/4 1/2
G.F. No. 1 Oomra 10,— 9,— T.T. op Shanghai 3/4 1/2 3,4 1/2

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	19 Sept. 1924	12 Sept. 1924	5 Sept. 1924	19 Sept. 1923	19 Sept. 1922
New York voor Middling ...	22,90 c	23,30 c	25,70 c	30,75 c	21,55
New Orleans voor Middling	21,75 c	21,80 c	23,72 c	29,25 c	20,75
Liverpool voor Middling ...	13,54 d	14,21 d	15,16 d	18,17 d*	13,28*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '24 tot 12 Sept. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens. Atlant.Havens	602	611	463
Uitvoer naar Gr. Brittannië	119	90	104
" " 't Vasteland etc.	251	281	170
" " Japan	11	11	39

Voorraden.
(In duizendtallen balen.)

	12 Sept. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	334	351	488
Binnenland	293	438	463
New York	53	33	72
New Orleans	53	43	54
Liverpool	117	53	309

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijddendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
20 Sept. 1924	339.000	1)	1.697.000	38.500	1)
13 " 1924	286.000	34.050	1.570.000	38.500	5 31/64
6 " 1924	352.000	34.200	1.469.000	39.000	5 1/8
20 Sept. 1923	772.000	1)	1.045.000	22.800	1)

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Scdert 1 Juli	Afgelopen week	Scdert 1 Juli
20 Sept. 1924 ...	96.000	1.184.000	300.000	1.992.000
20 Sept. 1923 ...	82.000	941.000	213.000	2.173.000

1) Feestdag.

RUBBER.

Gedurende de afgelopen week is er nagenoeg geen verandering in de stemming op de rubbermarkt ingetreden. Er heerschte een tamelijk goede vraag en aanzienlijke transacties kwamen tot stand.

Aan het slot trokken de prijzen een weinig aan en luiden de noteeringen:

			einde voorafgaande week:
Prima Crêpe	Sept.	77½ ct.	76 ct.
" "	Oct./Dec.	78½ " "	77½ " "
" "	Jan./Maart	79 " "	77½ " "
Smoked Sheets	Sept.	76½ " "	75 " "
" "	Oct./Dec.	77½ " "	76½ " "
" "	Jan./Maart	79 " "	76½ " "

23 September 1924.

COPRA.

In de markt kwam deze week niet bijzonder veel verandering. Consumenten bleven regelmatig als koopers in de markt. Tegen het slot kwam er weer meer belangstelling van stoomend.

De noteeringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s.	Augustus	afloading	fl. 35 $\frac{1}{4}$
" "	September	"	" 35,-
" "	October	"	" 34 $\frac{1}{2}$
" "	November	"	" 34 $\frac{1}{4}$
22 September 1924.			

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
22 Sept. 1924..	62.2,6	66.10/-	227.17,6	33.-/-	33.12,6
15 " 1924..	62.17,6	67.10,-	240.17,6	33.5/-	35.7,6
8 " 1924..	65.5/-	68.-/-	253.12,6	33.5/-	33.2,6
1 " 1924..	64.-/-	68.10/-	258.7,6	33.5/-	33.5/-
24 Sept. 1923..	63.5/-	68.-/-	202.12,6	25.12,6	33.17,6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**GRAAN.**

Data	Petro- grad Londen /R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Engel- land
15-20 Sept. 1924	—	13,6 ²	15 $\frac{1}{2}$ ³	3/9	24/1	24/1
8-13 " 1924	—	13,0	14 $\frac{3}{4}$ ³	3/11 $\frac{1}{2}$	23,11	23,1
17-22 Sept. 1923	—	14 $\frac{1}{2}$ ²	2.15 ¹	—	22 7	22,7
18-23 Sept. 1922	—	—	11/- ³	2/10 $\frac{1}{2}$	21,3	21,3
Juli 1914	11 d.	7/3	1,11 $\frac{1}{4}$	1,11 $\frac{1}{4}$	12/-	12,-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
15-20 Sept. '24	4/8	9/1 $\frac{1}{2}$	11/-	13/3	3/9	—
8-13 " '24	4/6	9/-	11/-	12/-	—	—
17-22 Sept. '23	6/9	9,2	9/3	12/11	5/4	6,6
18-23 Sept. '22	6,4 $\frac{1}{2}$	12/-	14/-	16,6	5,6 $\frac{1}{2}$	8,-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chill West Europa (salpeter)
15 20 September 1924..	24/6	30/-	35,1	32/-
8-13 " 1924..	25/3	30/-	32,6	—
17-22 September 1923..	24/7 $\frac{1}{2}$	32/6	35/-	28/4
18-23 September 1922..	19,6	26/-	30/-	31/10 $\frac{1}{2}$
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ \$ per ton kolen. ²⁾ Per ton d.w. ³⁾ Am. cents per 100 lbs.
Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per
unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1015 KG.

INKLARINGEN.**VLISSINGEN.**

Landen van herkomst	Aug. 1924		Aug. 1923	
	Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	1	19.898	3	17.948
Groot-Brittannië	35	282.460	31	254.740
Duitschland....	—	—	2	993
Zweden.....	—	—	1	2.451
Rusl.-Oostz.hav.	1	6.096	—	—
Italië ¹⁾	3	1.262	6	2.679
Levant.....	—	—	23	11.140
Rusl.-Zw. Zee ²⁾ ..	15	6.636	—	—
Totaal....	55	316.352	66	289.951
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	45	301.627	47	261.689
Britsche.....	3	11.626	4	18.186
Duitsche.....	—	—	8	6.691
Belgische.....	7	3.099	7	3.385
Totaal....	55	316.352	66	289.951

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Sleepbooten.

(Barend Stofkoper & Co.)

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Mei 1924		Mei 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	54	42.068	30	22.274
Groot-Brittannië	412	305.139	372	273.635
Duitschland....	129	152.414	79	119.649
Noorwegen.....	74	156.860	14	13.241
Zweden.....	53	38.231	32	13.530
Denemarken...	4	3.427	4	540
Rusl.-Oostz.hav.	9	4.762	4	2.959
Finland.....	7	4.374	7	5.130
België.....	33	59.873	17	28.142
Frankrijk.....	61	58.086	28	13.910
Spanje.....	54	87.585	3	4.966
Portugal.....	2	801	3	1.173
Italië.....	8	14.084	3	7.435
Oostenrijk-Hong.				
Griekenland..	2	2.126	—	—
Levant.....	—	—	4	3.409
Rusland-Zw. Zee	14	32.117	3	7.377
Roemenië, Bulg.	11	20.687	6	14.368
And. Midd. Zeeh.	41	81.847	10	17.322
Over. Wk. Afrika	6	15.209	1	1.423
Oostkust Afrika.	2	9.999	3	11.382
Zuid-Afrika....	4	15.831	4	15.550
Voor-Indië....	11	44.683	8	28.838
Achter-Indië...	1	3.491	—	—
Ned. Oost-Indië.	7	28.243	5	16.627
And. Aziat. hav.	10	45.013	18	80.046
Australië.....	4	19.309	2	10.487
Vereen. Staten..	40	183.912	43	189.518
Canada.....	1	2.717	—	—
Midden-Amerika	4	13.155	4	13.128
Ned. West-Indië-				
Ned. Antillen.	1	3.439	—	—
Brazilië.....	3	5.832	3	10.114
Argent., Urug...	31	103.324	11	36.365
Chili.....	8	25.655	7	23.090
South Georgië..	5	6.662	1	2.600
Totaal....	1.106	1.590.955	729	988.278
Periode 1 Jan.— 31 Mei ¹⁾	4.488	6.481.170	3.553	5.009.301
Nationaliteit				
Nederlandsche..	257	420.714	208	323.404
Britsche.....	340	466.377	274	327.679
Duitsche.....	218	257.689	119	153.861
Noorsche.....	69	93.437	41	42.988
Belgische.....	8	9.115	3	1.925
Fransche.....	49	58.541	12	14.024
Zweedsche.....	63	52.142	33	19.654
Deensche.....	13	19.106	3	5.663
Vereen. Staten..	14	51.581	14	50.986
Andere.....	75	162.253	22	48.094
Totaal....	1.106	1.590.955	729	988.278

¹⁾ 1913, 4.674 schepen met 5.552.511 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst.	Augustus 1924		Augustus 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	5	1.798	6	2.378
Groot-Brittannië	11	2.310	2	336
Duitschland....	5	5.174	5	844
Danzig.....	—	—	7	3.296
Zweden.....	2	73	—	—
Letland.....	4	4.431	—	—
België.....	1	748	—	—
Totaal....	28	15.196	20	6.854
Nationaliteit				
Nederlandsche..	6	1.483	1	761
Britsche.....	6	1.215	6	1.234
Duitsche.....	12	8.509	13	4.859
Noorsche.....	1	748	—	—
Zweedsche.....	1	410	—	—
Andere.....	2	2.831	—	—
Totaal....	28	15.196	20	6.854

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Augustus 1924

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeerd		f	1.575.000,—
Deelneming in de firma's: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen; B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede; LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort		"	6.435.000,—
waarvoor effecten gedeponeerd	f	1.550.000,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen .... f 10.220.969,84 waarvoor in geld gestort		"	7.513.769,84
waarvoor effecten gedeponeerd	"	2.707.200,—	
Effecten van Aandeelhouders gedeponeerd bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—	
ten eigen gebruike	"	28.832.200,—	
		"	36.089.400,—
Kassa, Wissels en Coupons		"	39.207.719,78
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		"	30.810.491,48
Saldo's bij Bankiers		"	22.632.654,06
Prolongatiën gegeven		"	14.428.155,—
Eigen Effecten en Syndicaten		"	8.971.927,09
Credietvereniging	f	59.085.312,17	
Af: loopende Promessen	"	20.055.000,—	
		"	39.030.312,17
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Crt. f 49.302.404,59 Af: loopende Promessen	"	3.608.072,92	
		"	45.694.331,67
Voorschotten op Consignatiën		"	1.921.851,76
Gebouwen		"	4.604.229,60
		Totaal	f 258.914.842,45

CREDIT.

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefonds	"	8.584.219,51	
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.392.977,50	
Reserve Credietvereniging	"	2.353.896,16	
		f	53.631.093,17
Aandeelhouders voor gedeponeerd als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B: Effecten	f	1.565.900,—	
Contanten	"	9.100,—	
in Leen-Depot Effecten	"	34.523.500,—	
" Contanten	"	61.350,—	
		"	36.089.400,—
Totaal Effecten		"	70.450,—
Totaal Contanten		"	2.130.057,48
Zieken- en Pensioenfondsen		"	40.929.358,96
Deposito's		"	2.931.500,—
Prolongatie-Deposito's		"	2.212.409,63
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen		"	
Saldi Rekeningen Courant	f	73.905.512,88	
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	10.926.184,15	
" " " Credietvereniging	"	5.386.634,67	
		"	90.218.331,70
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo	"	17.199.458,95	
Te betalen wissels	"	10.618.788,96	
Diverse Rekeningen	"	2.883.993,60	
		Totaal	f 258.914.842,45